



Briselē, 25.10.2024.  
COM(2024) 493 final

**KOMISIJAS ZIŅOJUMS**

**2023. GADA ZIŅOJUMS**

**PAR SUBSIDIARITĀTES PRINCIPA UN PROPORCIONALITĀTES PRINCIPA  
PIEMĒROŠANU UN PAR ATTIECĪBĀM AR VALSTU PARLAMENTIEM**

# 2023. GADA ZIŅOJUMS PAR SUBSIDIARITĀTES PRINCIPA UN PROPORCIONALITĀTES PRINCIPA PIEMĒROŠANU UN PAR ATTIECĪBĀM AR VALSTU PARLAMENTIEM

## 1. IEVADS

Šis ir 31. ziņojums par subsidiaritātes principa un proporcionalitātes principa piemērošanu, kas iesniegts saskaņā ar 9. pantu Līguma par Eiropas Savienību un Līguma par Eiropas Savienības darbību Protokolā par subsidiaritātes principa un proporcionalitātes principa piemērošanu ("Protokols Nr. 2"). Tāpat arī šis ziņojums kopš 2018. gada aptver Komisijas attiecības ar valstu parlamentiem, kuriem ir būtiska nozīme šo principu piemērošanā.

2023. gadā palielinājās valstu parlamentu līdzdalība politiskajā dialogā ar Komisiju un kopumā tie pieņēma 402 atzinumus (par vairāk nekā 10 % vairāk salīdzinājumā ar 2022. gadu). 2023. gadā tika ieviesti arī vairāki vērā ņemami jauninājumi tajā, kā valstu parlamenti pauž dažādas savas nostājas ES līmenī. Tas apliecināja, cik elastīgs ir politiskais dialogs ar Komisiju. Dažas palātas veica arī iekšējas reformas, lai uzlabotu to spēju paust savu viedokli ES līmenī.

2023. gads bija pēdējais pilnais šīs Komisijas pilnvaru termiņa gads, un Komisija tajā koncentrējās uz savu 2019. gada politikas pamatnostādņu saistību īstenošanu pirms 2024. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanām. Līdz ar to arī valstu parlamenti turpināja tematiski koncentrēties uz galvenajām Komisijas prioritātēm, īpašu uzmanību pievēršot Eiropas zaļajam kursam, jaunam impulsam Eiropas demokrātijai un prioritātei "Mūsu eiropeiskā dzīvesziņa".

Viedokļu apmaiņā – arī starpparlamentārajās sanāksmēs (piemēram, *COSAC*<sup>1</sup>) – plaši tika atspoguļots arī sarežģītais ģeopolitiskais un ekonomiskais konteksts, jo īpaši Krievijas ieilgušais agresijas karš pret Ukrainu un pašreizējā Tuvo Austrumu krīze, un to ietekme. Papildus tam, ka saskaņā ar labāka regulējuma programmu Komisija 2023. gadā pastiprināti pievērsa uzmanību tam, kā tās priekšlikumos tiek ņemti vērā subsidiaritātes un proporcionalitātes principi, tā pastiprināti pievērsās arī noteikumu vienkāršošanai un birokrātsma mazināšanai iedzīvotājiem un uzņēmumiem.

## 2. SUBSIDIARITĀTES PRINCIPA UN PROPORCIONALITĀTES PRINCIPA PIEMĒROŠANA IESTĀDĒS

### 2.1. KOMISIJA

#### Labāka regulējuma saistību īstenošana un tās rīkkopas precizēšana

Komisijas visaptverošā labāka regulējuma sistēma, ko Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija<sup>2</sup> ierindo visaugstākajā līmenī, ir balstīta uz pamatnostādņēm un rīkkopu, kas pieņemta 2021. gadā<sup>3</sup> pēc 2021. gada paziņojuma par labāku regulējumu<sup>4</sup>. Komisija kopš tā laika pievieno subsidiaritātes novērtējuma tabulu visiem politiski sensitīviem un svarīgiem priekšlikumiem, kam pievienots ietekmes novērtējums. 2023. gada jūlijā Komisija papildus atjaunināja vairākus savas rīkkopas elementus<sup>5</sup>. Tie ietvēra jaunas konkurētspējas pārbaudes ieviešanu kā obligātu pielikumu ietekmes novērtējumiem, kā paziņots Komisijas paziņojumā par ES ilgtermiņa konkurētspēju un

<sup>1</sup> Eiropas Savienības parlamentu Eiropas lietu komiteju konference (*COSAC*).

<sup>2</sup> [ESAO 2021. gada regulatīvās politikas pārskats | ESAO](#).

<sup>3</sup> [Labāks regulējums: pamatnostādnes un rīkkopa \(europa.eu\)](#).

<sup>4</sup> COM(2021) 219 final.

<sup>5</sup> Izmaiņas bija šādas: 3. rīks (Regulējuma kontroles padomes loma) – atspoguļo izmaiņas padomes sastāvā, 11. rīks (ietekmes novērtējuma ziņojuma formāts) – ietekmē veidu, kādā tiek sniegta informācija, kas saistīta ar pieeju "viens pieņemts – viens atcelts", kā arī papildinājuma "Konkurētspējas pārbaude" ieviešana. Sk. dokumentu [BR toolbox - Jul 2023 - FINAL.pdf \(europa.eu\)](#).

paziņojumā par atbalstu maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU paredzētu atvieglojumu pakete)<sup>6</sup>. Tāpat kā 2022. gadā, Komisija guva pozitīvus rezultātus attiecībā uz tās pieejas “viens pieņemts – viens atcelts” īstenošanu (tā darbojas kā sava veida “izmaksu bremzes” saistībā ar jauniem priekšlikumiem) un, nemazinot saistītos politikas mērķus, veica pasākumus, lai par 25 %<sup>7</sup> samazinātu ziņošanas prasību radīto slogu.

Komisija turpināja sistemātiski piemērot subsidiaritātes un proporcionālītātes principus saviem tiesību aktu priekšlikumiem un lielāku uzmanību pievērsa teritoriālās ietekmes novērtējumiem un lauku aspektu iestrādāšanai<sup>8</sup>, ko tā bija attiecīgi nostiprinājusi un ieviesusi 2022. gadā. Visos ietekmes novērtējumos, kas publicēti 2023. gadā, tika iekļauts visaptverošs skrīninga process, lai noteiktu, vai Komisijas tiesību aktu priekšlikumi neveido būtisku asimetrisku ietekmi uz konkrētām ES teritorijām (piemēram, pārrobežu, lauku, salu, kalnu, tālākajiem un mazapdzīvotiem apgabaliem). Ar šo skrīninga metodiku trīs posmu procesā<sup>9</sup> konstatē nesamērīgas teritoriālās sekas, kuru dēļ varētu būt nepieciešams veikt teritoriālās ietekmes novērtējumu.

### **Ieguldījums vienkāršošanā un sloga samazināšanā, izmantojot platformu “Gatavi nākotnei”**

2023. gadā platforma “Gatavi nākotnei”<sup>10</sup> – augsta līmeņa ekspertu grupa, kas palīdz Komisijai vienkāršot ES tiesību aktus un samazināt nevajadzīgo regulatīvo slogu, – pieņēma astoņus atzinumus<sup>11</sup>. Tie aptvēra plašu tematu loku: publiskais iepirkums, profesionālā mobilitāte, programma “Digitālā Eiropa”, Eiropas standartizācijas regulas darbība, Vispārīgā datu aizsardzības regula un trīs transversāli temati, kuros galvenā uzmanība tika pievērsta nākotnes prasībām atbilstošam tiesiskajam regulējumam, MVU testa (ar ko novērtē priekšlikumu ietekmi uz maziem un vidējiem uzņēmumiem) piemērošanai un sociālās ekonomikas struktūrām. Daudzos

---

<sup>6</sup> COM (2023) 168 final un COM (2023) 535 final.

<sup>7</sup> Gaidāmajā 2023. gada ikgadējā apsekojumā par slogu tiks sniegts pārskats par dažādiem darba virzieniem birokrātisma mazināšanai. Tas tiks darīts pieejams [Eiropas Komisijas ikgadējā apsekojumā par slogu \(europa.eu\)](https://europa.eu/europa/eu).

<sup>8</sup> Lauku aspektu iestrādāšana nozīmē politikas pārskatīšanu no lauku perspektīvas (sk. Komisijas 2021. gada 30. jūnija paziņojumu Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Ilgttermiņa redzējums par ES lauku apvidiem: kāds ceļš ejams, lai līdz 2040. gadam lauku apvidi kļūtu spēcīgāki, savienoti, izturētspējīgi un pārtikuši”, COM(2021) 345 final). Tāpēc lauku aspektu iestrādāšana ietver faktisko un iespējamo, tiešo un netiešo ietekmi uz darbvietām un izaugsmi laukos, kā arī attīstības izredzēm, sociālo labbūtību un lauku apvidu un kopienu vidisko kvalitāti. Ja paredzams, ka kādai ES intervencei būs būtiska negatīva ietekme uz šīm teritorijām un kopienām, tās koncepcija un īstenošana, iespējams, būs jāpielāgo to īpašajam kontekstam.

<sup>9</sup> Komisija ar izpētes jautājumu palīdzību pēta iespējamo teritoriālo ietekmi uz noteiktu veidu reģioniem/apvidiem (18. rīks “Ietekmes apzināšana”). Vajadzības gadījumā tiek veikta tiešsaistes teritoriālās ietekmes nepieciešamības pārbaude (34. rīks “Teritoriālā ietekme”), lai novērtētu, vai ir ieteicams veikt teritoriālās ietekmes novērtējumu. Gadījumos, kad iespējamā teritoriālā ietekme tiek uzskatīta par būtisku, teritoriālās ietekmes novērtējums sniedz ieskatu par iespējamajiem ietekmes modeļiem visā ES un palīdz apzināt virzītājspēkus un saprast, kādas ir iespējas pielāgoties, lai nodrošinātu politikas vienmērīgāku ietekmi. Sk. dokumentu [BR toolbox - Jul 2023 - FINAL.pdf \(europa.eu\)](https://commission.europa.eu/br-toolbox-jul-2023-final).

<sup>10</sup> Platforma “Gatavi nākotnei” izmanto valsts, reģionālo un vietējo pārvaldības iestāžu un ieinteresēto personu speciālās zināšanas un pieredzi. Tajā darbojas divas grupas: valdību pārstāvju grupa (valsts, reģionālo un vietējo iestāžu pārstāvji no visām ES dalībvalstīm un Eiropas Reģionu komitejas pārstāvji) un ieinteresēto personu grupa (labāka regulējuma jomas speciālisti, kas pārstāv uzņēmumus un nevalstiskās organizācijas, kā arī Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas pārstāvji). Sk. [https://commission.europa.eu/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-less-costly-and-future-proof/fit-future-platform-f4f\\_lv](https://commission.europa.eu/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-less-costly-and-future-proof/fit-future-platform-f4f_lv).

<sup>11</sup> [https://commission.europa.eu/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-less-costly-and-future-proof/fit-future-platform-f4f/adopted-opinions\\_lv#adopted-opinions--2023](https://commission.europa.eu/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-less-costly-and-future-proof/fit-future-platform-f4f/adopted-opinions_lv#adopted-opinions--2023).

atzinumos ir izvirzītas idejas par vienkāršošanu un sloga samazināšanu, kas varētu radīt uzlabojumus vietējā un reģionālajā līmenī un atvieglot dažu noteikumu ievērošanu<sup>12</sup>.

Eiropas Reģionu komitejas tīkls *RegHub*<sup>13</sup> sniedza ieguldījumu platformas “Gatavi nākotnei” darbā saistībā ar vairākiem tās atzinumiem. Piemēram, *RegHub* rīkoja apspriedes par programmu “Digitālā Eiropa” un par publisko iepirkumu. Apkopotās atsauksmes un pieredze uzlaboja izpratni par problēmām, ar kurām vietējās un reģionālās kopienas saskaras, praksē īstenojot ES politiku un tiesību aktus. Tīkls *RegHub* arī sniedza ieguldījumu platformas 2024. gada darba programmā, ierosinot tematus, kas īpaši interesē vietējo un reģionālo līmeni, piemēram, saistībā ar Eiropas Sociālo fondu Plus un Eiropas Reģionālās attīstības fondu.

## Ietekmes novērtējumi

Komisija visos ietekmes novērtējumos, kas sagatavoti attiecībā uz politikas un tiesību aktu priekšlikumiem, analizē atbilstību subsidiaritātes principam un proporcionalitātes principam. Regulējuma kontroles padome<sup>14</sup> veic šo novērtējumu neatkarīgu kvalitātes kontroli, un 2023. gadā tā pārbaudīja 50 ietekmes novērtējumus. Savā 2023. gada pārskatā<sup>15</sup> padome pozitīvi atzīmēja, ka ietekmes novērtējumu projekti labāk atbilst jaunajām labāka regulējuma saistībām, un secināja, ka “subsidiaritāte un ES pievienotā vērtība” ir vieni no spēcīgākajiem kvalitātes komponentiem, kas konstatēti ietekmes novērtējumu projektos. Tas liecina par to, ka Komisija savos priekšlikumos lielu uzmanību pievērš subsidiaritātes principa ievērošanai.

Novērtējot atbilstību subsidiaritātes un proporcionalitātes principiem, īpaši svarīgi ir visi pārrobežu aspekti – tas uzsvērts arī, piemēram, ietekmes novērtējumā par priekšlikumu regulai par transporta pakalpojumu siltumnīcefekta gāzu emisiju uzskaiti<sup>16</sup>. Šā priekšlikuma mērķis ir izveidot vienotu ES satvaru šādu emisiju uzskaitē, un tam ir patiesa un liela ES pievienotā vērtība, jo pašlaik nav šāda ES mēroga metodikas satvara. Tas nozīmē, ka ieinteresētās personas, kas darbojas transporta nozarē, savu emisiju kvantificēšanai pašlaik izvēlas dažādus standartus, metodikas, aprēķinu rīkus un emisiju standartvērtības. ES transporta nozares izteiktā pārrobežu dimensija nozīmē, ka subsidiaritātes princips tajā ir spēcīgs elements. Pašreizējo dažādo valstu pieeju turpināšana būtu neproduktīva un apdraudētu siltumnīcefekta gāzu emisiju salīdzināmību, radītu zaļmaldināšanas risku un sniegtu nepareizus stimulus lietotājiem ilgtspējas ziņā.

Vēl viens piemērs ir darba tirgus statistika<sup>17</sup>, kuras mērķis ir sniegt pilnīgu un salīdzināmu darba tirgus statistikas pārskatu ES līmenī, lai apmierinātu daudzu lietotāju vajadzības nolūkā atvieglot

<sup>12</sup> Piemēram, atzinumā par [sociālās ekonomikas struktūrām](#) uzsvērts, ka informētības palielināšanai par valsts atbalsta noteikumiem, kas var atbalstīt sociālās ekonomikas uzņēmumus, varētu būt liela nozīme to konkurētspējas saglabāšanā. Atzinumā par [nākotnes prasībām atbilstoša tiesiskā regulējuma](#) nodrošināšanu vienotajam tirgum tika aicināts ieviest ES mēroga standartizāciju un sadarbību, lai atvieglotu pārrobežu darījumus un samazinātu administratīvo slogu, vienlaikus stiprinot atbilstību un uzlabojot visu lielumu uzņēmumu piekļuvi tirgum. Atzinumā par [publisko iepirkumu](#) tika sniegti ierosinājumi, kuru mērķis ir vienkāršot ES tiesību aktus šajā jomā un veicināt inovāciju iepirkumu. Tajā tika atzīmēts, ka vietējās un reģionālās pašvaldības izturas piesardzīgi pret jaunām iespējām, jo īpaši pieredzes trūkuma dēļ. Atzinumā par [MVU testa piemērošanu](#) Komisija tika aicināta ietekmes novērtējumos, *ex post* izvērtējumos un ES tiesību aktu atbilstības pārbaudēs vēl vairāk uzsvērt MVU perspektīvu, lai novērtētu, vai mazo un vidējo uzņēmumu pienākumi (piemēram, ziņošanas pienākumi) joprojām ir nepieciešami vai adekvāti. Tajā tika norādīts uz tehnoloģiju attīstību vai jaunām pieejām, kas var palīdzēt vienkāršot vai samazināt pienākumus vai procedūras, vienlaikus saglabājot esošos aizsardzības standartus un to rezultātīvu izpildi. Atzinumā par [programmu “Digitālā Eiropa”](#) tika aicināts programmu finansējuma pieteikumos veicināt brīvprātīgu salīdzinošās novērtēšanas rīku (piemēram, vietējā un reģionālā digitālā brieduma novērtēšanas rīka (*LORDIMAS*)) izmantošanu.

<sup>13</sup> *RegHub* ir vietējo un reģionālo iestāžu tīkls, kura mērķis ir apkopot ES politikas īstenošanas pieredzi, apspriežoties ar vietējā līmeņa dalībniekiem: <https://portal.cor.europa.eu/reghub/Pages/default.aspx>. Sīkāku informāciju par tīkla *RegHub* darbu skatīt 2.4. iedaļā.

<sup>14</sup> [https://commission.europa.eu/law/law-making-process/regulatory-scrutiny-board\\_lv](https://commission.europa.eu/law/law-making-process/regulatory-scrutiny-board_lv).

<sup>15</sup> 2023. gada ziņojums tika publicēts 2024. gada maijā un ir pieejams tīmekļa vietnē [https://commission.europa.eu/publications/regulatory-scrutiny-board-annual-report-2023\\_en](https://commission.europa.eu/publications/regulatory-scrutiny-board-annual-report-2023_en).

<sup>16</sup> COM(2023) 441 final.

<sup>17</sup> SWD(2023) 265 final, kurā izklāstīts priekšlikumam COM(2023) 459 final pievienotais ietekmes novērtējums.

lēmumu pieņemšanu ES visos līmeņos, pētniecību un plašas sabiedrības informēšanu. Bez ES regulējuma dalībvalstis nerasniegtu tādas pašas rezultātus datu, saskaņotas metodikas un rezultātu salīdzināmības un konsekvences ziņā.

## Izvērtējumi un atbilstības pārbaudes

Subsidiaritātes un proporcionalitātes principi ir arī svarīgi izvērtējumu un atbilstības pārbaudžu aspekti, ar kuriem tiek novērtēts, vai ar ES līmeņa rīcību ir sasniegti gaidītie rezultāti attiecībā uz efektivitāti, lietderīgumu, atbilstību un ES pievienoto vērtību. Izvērtējumi arī palīdz novērtēt, vai ES rīcība laika gaitā joprojām atbilst subsidiaritātes un proporcionalitātes principiem.

Regulējuma kontroles padome 2023. gadā rūpīgi pārbaudīja astoņus nozīmīgus izvērtējumus. Piemēram, Eiropas Jūras novērojumu un datu tīkla<sup>18</sup> (ES finansēta iniciatīva) izvērtējumā subsidiaritātes arguments tika pamatots ar to, ka datu un zināšanu apkopošanai dažādu jūras baseinu vai ES līmenī ir transnacionāls raksturs. Izvērtējumā secināts, ka neviena cita struktūra nevar tik labi kā ES vadīt un finansēt datu vākšanu ES līmenī, piekļuvi datiem un datu produktiem, kā arī pakalpojumus, kas ir nozīmīgi ES jūrām un okeāniem. Eiropas Jūras novērojumu un datu tīkls apvieno iepriekš sadrumstalotu datu sniedzēju kopumu, tādējādi radot skaidrāku pievienoto vērtību nekā valsts, reģionālais vai vietējais risinājums.

## 2.2. EIROPAS PARLAMENTS<sup>19</sup>

Eiropas Parlaments 2023. gadā no valstu parlamentiem saņēma 294 iesniegumus saskaņā ar Protokolu Nr. 2. No šiem iesniegumiem 22 bija pamatoti atzinumi<sup>20</sup> un 272 bija citi iesniegti dokumenti, kuros nebija paustas bažas par subsidiaritāti. Salīdzinājumam – Eiropas Parlaments 2022. gadā saņēma 249 iesniegumus, no kuriem 34 bija pamatoti atzinumi.

Tiklīdz Eiropas Parlaments ir saņēmis iesniegumus no valstu parlamentiem, tos saskaņā ar Eiropas Parlamenta Reglamentu<sup>21</sup> nosūta attiecīgajai(-ām) komitejai(-ām).

Juridiskās komitejas (JURI) pastāvīgie referenti subsidiaritātes jautājumos attiecīgi 2023. gada pirmajā un otrajā pusgadā bija *Gilles Lebreton (ID/FR)* un *Karen Melchior (Renew/DK)*.

Turklāt dažas Eiropas Parlamenta komitejas sniedza ieguldījumu 39.<sup>22</sup> un 40.<sup>23</sup> pusgada ziņojumā, ko COSAC<sup>24</sup> 2023. gadā iesniedza par Eiropas Savienībā ar parlamentāro uzraudzību saistīto procedūru un prakšu attīstību. Saistībā ar 39. pusgada ziņojumu, kurā aplūkoti tādi jautājumi kā tiesību aktu pakete “Gatavi mērķrādītājam 55 %”, parlamentu loma paātrinātos lēmumu pieņemšanas procesos, reaģējot uz krīzēm, un paraugprakse informācijas apmaiņai starp parlamentiem, arī IPEX<sup>25</sup> izmantošana, savu ieguldījumu sniedza astoņas komitejas. Saistībā ar

<sup>18</sup> SWD(2023) 281 final.

<sup>19</sup> Šā ziņojuma 2.2.–2.4. iedaļas pamatā ir attiecīgo ES iestāžu un struktūru sniegtie apsvērumi.

<sup>20</sup> Lai gan tas neattiecas uz 2023. gadu, Eiropas Parlaments un Komisija pamatoto atzinumu skaitu interpretē atšķirīgi. Komisija uzskata, ka statistikas vajadzībām pamatots atzinums, kas attiecas uz vairāk nekā vienu priekšlikumu, ir tikai viens pamatots atzinums; savukārt, lai noteiktu, vai attiecībā uz priekšlikumu ir sasniegta “dzeltenās kartītes” vai “oranžās kartītes” robežvērtība, pamatots atzinums ir uzskatāms par vienu pamatotu atzinumu par katru attiecīgo priekšlikumu. Turpretī Eiropas Parlaments pamatotus atzinumus skaita atbilstoši attiecīgo priekšlikumu skaitam. Robežvērtības ir norādītas Protokola Nr. 2 7. pantā.

<sup>21</sup> Saskaņā ar Reglamenta 43. pantu, ja valsts parlaments iesniedz Eiropas Parlamenta priekšsēdētājam pamatotu atzinumu, minēto dokumentu nodod par konkrēto jautājumu atbildīgajai komitejai un informēšanas nolūkā nosūta Juridiskajai komitejai (JURI), kas ir atbildīga par subsidiaritātes principa ievērošanu.

<sup>22</sup> <https://secure.ipex.eu/IPEXL-WEB/download/file/8a8629a8881d935701881eeb09e40005/39th%20Bi-annual%20Report%20of%20COSAC.pdf>.

<sup>23</sup> <https://secure.ipex.eu/IPEXL-WEB/download/file/8a8629a88bcc3697018bcd41d910010/3%20-%2040th%20Bi-annual%20Report%20of%20COSAC.pdf>.

<sup>24</sup> Eiropas Savienības parlamentu Eiropas lietu komiteju konference (COSAC). Eiropas Parlaments ir šīs konferences loceklis.

<sup>25</sup> <https://www.ipex.eu>.

40. pusgada ziņojumu, kurā aplūkota parlamentu loma attiecībā uz atvērtu stratēģisko autonomiju, atjaunīgo energoresursu politiku un Krievijas iebrukumu Ukrainā, savu ieguldījumu sniedza deviņas komitejas.

Eiropas Parlaments 2023. gada novembrī pieņēma divas rezolūcijas par valstu parlamentiem un subsidiaritātes un proporcionalitātes principiem:

- pirmajā rezolūcijā par Eiropas Parlamenta Līgumu grozījumu projektu<sup>26</sup> Parlaments ierosināja stiprināt Eiropas Savienības Tiesas veikto subsidiaritātes ievērošanas pārbaudi un aicināja pamatotos atzinumos par valstu parlamentu sagatavotajiem tiesību aktu projektiem ņemt vērā reģionālo parlamentu ar likumdošanas pilnvarām nostāju, pagarināt “dzeltenās kartītes” procedūru termiņu līdz 12 nedēļām un ieviest “zaļās kartītes mehānismu” attiecībā uz valstu un reģionālo parlamentu ar likumdošanas pilnvarām sagatavotiem tiesību aktu priekšlikumiem, lai panāktu, ka Savienības tiesību akti lielākā mērā atbilst vietējām vajadzībām;
- otrajā rezolūcijā par ES tiesību aktu normatīvo atbilstību, subsidiaritāti un proporcionalitāti<sup>27</sup> Parlaments atkārtoti uzsvēra valstu parlamentu būtisko lomu subsidiaritātes pārbaudē, jo tie ir loģiski subsidiaritātes principa aizstāvji ar tiesībām to uzraudzīt, izmantojot subsidiaritātes kontroles mehānismu.

Eiropas Parlaments 2024. gada janvārī pieņēma arī patstāvīgo ziņojumu par Līguma noteikumu par valstu parlamentiem īstenošanu<sup>28</sup>. Šo ziņojumu 2023. gadā sagatavoja Konstitucionālo jautājumu komiteja (AFCO). Tā uzsvēra, ka valstu parlamentu aktīvai līdzdalībai Eiropas lietās un pastiprinātai kontrolei pār valstu valdībām ir būtiska nozīme ES institucionālās sistēmas demokrātiskās pārskatatbildības un leģitimitātes nodrošināšanā. Tā arī atgādināja, ka parlamentāro uzraudzību var veicināt, palielinot pārredzamību Eiropas Savienības Padomē, un ka piekļuve citu ES iestāžu dokumentiem ļauj valstu parlamentiem pienācīgi veikt pārbaudi.

Eiropas Parlamenta Izpētes dienests<sup>29</sup>, izmantojot visaptverošu produktu un pakalpojumu klāstu, ir turpinājis sniegt atbalstu Eiropas Parlamenta deputātiem un komitejām veikt analīzi visās politikas jomās un savā darbā iekļaut subsidiaritātes un proporcionalitātes apsvērumus. 2023. gadā tas sagatavoja 41 sākotnējo analīzi un vienu detalizētu analīzi par Komisijas ietekmes novērtējumiem, kā arī vienu aizstājošu ietekmes novērtējumu<sup>30</sup> un vienu papildu ietekmes novērtējumu<sup>31</sup>. Attiecībā uz *ex post* tas publicēja arī septiņus ES īstenošanas novērtējumus, 22 īstenošanas apskatus, divus praktiskās īstenošanas dokumentus (tajā skaitā publikāciju, kurā rūpīgi izvērtēta Komisijas gada darba programma), divus kārtējos kontrolsarakstus un četrus citus pētījumus. Attiecībā uz ES pievienoto vērtību tika sagatavoti arī trīs ziņojumi par Eiropas integrācijas trūkuma radītajām izmaksām, trīs ES pievienotās vērtības novērtējumi un četras citas saistītas publikācijas.

---

<sup>26</sup> Eiropas Parlamenta 2023. gada 22. novembra rezolūcija par Eiropas Parlamenta Līgumu grozījumu projektu (2022/2051(INL)) ([https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0427\\_LV.html](https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0427_LV.html)); referenti: *Guy Verhofstadt (Renew/BE)*, *Sven Simon (PPE/DE)*, *Gabriele Bischoff (S&D/DE)*, *Daniel Freund (Verts/ALE/DE)* un *Helmut Scholz (GUE/NGL/DE)*.

<sup>27</sup> Eiropas Parlamenta 2023. gada 23. novembra rezolūcija par Eiropas Savienības tiesību aktu normatīvo atbilstību, subsidiaritāti un proporcionalitāti – ziņojums par labāku likumdošanas procesu (2020., 2021. un 2022. gads) (2023/2079(INI)) ([https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0442\\_LV.html](https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0442_LV.html)); referents: *Catharina Rinzema (Renew/NL)*.

<sup>28</sup> Eiropas Parlamenta 2024. gada 17. janvāra rezolūcija par Līguma noteikumu par valstu parlamentiem īstenošanu, (2023/2084(INI)) ([https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0023\\_LV.html](https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0023_LV.html)); referents: *Paulo Rangel (PPE/PT)*.

<sup>29</sup> [Eiropas Parlamenta Izpētes dienests \(europa.eu\)](https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0442_LV.html).

<sup>30</sup> Aizstājošs ietekmes novērtējums par priekšlikumu regulai, ar ko risina tādas situācijas migrācijas un patvēruma jomā, kuras ietver cilvēku izmantošanu par mērķu sasniegšanas instrumentu, 2023. gada oktobris, PE 753.156.

<sup>31</sup> Papildu ietekmes novērtējums par priekšlikumu regulai, ar ko paredz noteikumus seksuālas vardarbības pret bērniem novēršanai un apkarošanai, 2023. gada aprīlis, PE 740.248.



### 2.3. EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME

Eiropas Savienības Padome (“Padome”), arī ar tās attiecīgo darba grupu starpniecību, 2023. gadā turpināja uzraudzīt, vai tiek rezultatīvi īstenoti secinājumi par subsidiaritātes principu un proporcionalitātes principu, ko Padome un Eiropadome pieņēma iepriekšējos gados (jo īpaši tie, kas jau minēti šā gada pārskata iepriekšējā izdevumā). Tie bija Eiropadomes secinājumi par vienotā tirgus programmas izstrādes pabeigšanu<sup>32</sup>, Padomes secinājumi par labāku regulējumu “Konkurētspējas un ilgtspējīgas, iekļaujošas izaugsmes nodrošināšana”<sup>33</sup>, Padomes secinājumi par “regulatīvajām smilškastēm” un eksperimentu klauzulām kā instrumentiem inovācijai labvēlīgam, nākotnes prasībām atbilstošam un noturīgam tiesiskajam regulējumam, kas spēj pārvarēt radikāli transformatīvus izaicinājumus digitālajā laikmetā<sup>34</sup>, un Padomes secinājumi par datu tehnoloģijām nolūkā uzlabot “labāku regulējumu”<sup>35</sup>.

Eiropadome 2023. gadā vairākkārt pievērsās arī jautājumiem par regulējuma vienkāršošanu un veidiem, kā samazināt regulatīvo slogu dalībvalstīm, jo īpaši saistībā ar konkurētspēju, vienoto tirgu un ekonomiku. Šajā sakarā tā atzīmēja, ka “Eiropadome ir aicinājusi Komisiju un dalībvalstis turpināt uzlabot pamatnosacījumus investīcijām, kas vairāk veicina konkurētspēju. Eiropadome arī aicināja visas attiecīgās iestādes rezultatīvi turpināt darbu, lai vienkāršotu regulējumu un samazinātu nevajadzīgu administratīvo slogu (arī ziņošanas prasības), sevišķi attiecībā uz MVU un jaunuzņēmumiem.”<sup>36</sup>

2023. gadā Padome valstu parlamentiem nosūtīja vienu tiesību akta priekšlikumu, ko bija sagatavojusi Eiropas Savienības Tiesa<sup>37</sup>. Tā arī izplatīja dalībvalstīm divu valstu parlamentu atzinumus par subsidiaritātes principa un proporcionalitātes principa piemērošanu attiecībā uz šo tiesību akta priekšlikumu un nosūtīja tos arī Eiropas Savienības Tiesai.

Papildus Līgumos noteiktajām prasībām Padome informē dalībvalstis saistībā ar valstu parlamentu atzinumiem par tiesību aktu priekšlikumiem. Padomes Ģenerālsekretariāts 2023. gadā nosūtīja 20 pamatotus atzinumus, kas bija saņemti saskaņā ar Protokolu Nr. 2, un 291 atzinumu, kas bija izdots politiskā dialoga ietvaros<sup>38</sup>.

### 2.4. EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

Eiropas Reģionu komiteja (RK) ir strādājusi subsidiaritātes, proporcionalitātes un labāka regulējuma jomā, vadoties pēc 2020.–2025. gada pilnvaru termiņa prioritātēm<sup>39</sup>, un ar savu darbību ir veicinājusi aktīvu subsidiaritātes kultūru.

RK Labāka regulējuma un aktīvas subsidiaritātes vadības grupa (*BRASS-G*)<sup>40</sup> ir vadījusi RK dažādos labāka regulējuma instrumentus, nodrošinot saskaņotību un sinerģiju starp tiem un

<sup>32</sup> *EUCO* dokuments 17/18, II/2. un IV/15. punkts un *EUCO* dokuments 13/20, II/4. punkts, kā arī attiecībā uz īstenošanu – Padomes dokuments ST 11654/21.

<sup>33</sup> Padomes dokuments ST 6232/20, 2. un 12. punkts.

<sup>34</sup> Padomes dokuments ST 13026/1/20 REV 1, 3. un 12. punkts.

<sup>35</sup> OV C 241, 21.6.2021., 13. lpp.

<sup>36</sup> *EUCO* dokuments 14/23.

<sup>37</sup> Padomes dokuments ST 15936/22 par EST tiesību akta priekšlikumu “Grozījums 3. protokolā par ES Tiesas statūtiem”.

<sup>38</sup> Padomes Ģenerālsekretariāts sistemātiski nesaņem visus valstu parlamentu atzinumus, tāpēc dažādas iestādes var saņemt atšķirīgu skaitu atzinumu (sk. arī 20. zemsvītras piezīmi).

<sup>39</sup> Eiropas Reģionu komitejas 2020. gada 2. jūlija rezolūcija “Eiropas Reģionu komitejas prioritātes 2020.–2025. gadam – Tuvināt Eiropu iedzīvotājiem, iesaistot ciematus, pilsētas un reģionus”, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52020XR1392>.

<sup>40</sup> RK locekle un Brēmenes Reģionālā parlamenta priekšsēdētāja *Antje Grotheer* (DE/PES) 2024. gadā *BRASS-G* priekšsēdētāja amatā nomainīja *Karl-Heinz Lambertz* (BE/PES). Plašāku informāciju par *BRASS-G* sk. tīmekļa vietnē <https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/Better-Regulation-and-Active-Subsidiarity.aspx>.

veicinot vietējo un reģionālo pašvaldību ieguldījumu labākā ES regulējumā visā tās īstenošanas ciklā no koncepcijas izstrādes līdz *ex post* izvērtējumam. Tas ietvēra agrīnas tendenču un problēmu apzināšanas posmus (izmantojot stratēģisko prognozēšanu), politikas izstrādi (*ex ante*, veicot subsidiaritātes un proporcionalitātes uzraudzību, teritoriālās ietekmes novērtējumu sagatavošanu un lauku aspektu iestrādāšanu), tiesību aktu pārskatīšanu (pievēršanos īstenošanai *ex post* posmā, izmantojot tīklu *RegHub*) un iespējamu politikas pārskatīšanu (izmantojot RK devumu platformas “Gatavi nākotnei” darbā).

RK nodarbojās ar savu prognozēšanas spēju veidošanu, prognozēšanas iekļaušanu savā politikas darbā, kā arī ar dažu pilsētu un reģionu prognozēšanas spēju apzināšanu un sasaisti ar citu pilsētu un reģionu prognozēšanas spējām, kā arī ar ES un RK līmeni<sup>41</sup>. Tā pakāpeniski veido tādu reģionu un pilsētu tīklu, kuriem ir pieredze stratēģiskās prognozēšanas jomā, un atbalsta labas prakses apmaiņu un prognozēšanas kultūru vietējā un reģionālajā līmenī. To apliecina ar Komisiju kopīgi organizētā līdzdalības laboratorija reģionu un pilsētu stratēģiskās prognozēšanas jomā<sup>42</sup>, sadarbībā ar Komisijas Kopīgo pētniecības centru īstenotā izmēģinājuma prognozēšana<sup>43</sup> RK darba grupas “Zaļais kurss vietējā līmenī” locekļiem, kā arī prognozēšanas aspekta iekļaušana visos attiecīgajos ārēji pasūtītajos pētījumos. RK arī nāca klajā ar atzinumu<sup>44</sup> par stratēģisko prognozēšanu, kurā uzsvērts, ka tā ir svarīga arī vietējo un reģionālo pašvaldību vadītājiem.

RK pieņēma 53 atzinumus un sešas rezolūcijas<sup>45</sup>. Vairāk nekā puse no tiem<sup>46</sup> ietvēra vai nu skaidras atsauces uz atbilstību subsidiaritātes principam un proporcionalitātes principam, vai arī konkrētus ieteikumus šīs atbilstības uzlabošanai. Turklāt ar tādu pašu mērķi tā pieņēma savu 2023. gada darba programmu subsidiaritātes jomā<sup>47</sup>, kurā piecas Komisijas 2023. gada darba programmas iniciatīvas tika noteiktas kā uzraudzības prioritātes, ņemot vērā to nepārprotamo politisko nozīmi vietējām un reģionālajām pašvaldībām un ietekmi uz to kompetenci. Tās bija iniciatīvas par veselīgu augsni, atkritumu apjoma samazināšanu, ekonomikas pārvaldību, ilgtspējīgām pārtikas sistēmām un MVU paredzētu atvieglojumu paketi. RK sniedza atzinumus par lielāko daļu no tām<sup>48</sup>. RK subsidiaritātes uzraudzības tīkls<sup>49</sup> arī veicināja vietējo un reģionālo pašvaldību viedokļu apmaiņu par subsidiaritātes un proporcionalitātes principu ievērošanu, konkrēti pateicoties *REGPEX*<sup>50</sup> locekļiem.

---

<sup>41</sup> RK bija iesaistīta daudzos stratēģiskās prognozēšanas pasākumos, ko organizēja ES iestādes, galvenokārt saistībā ar Eiropas stratēģiskās politikas analīzes sistēmu (*ESPAS*). Tas ietvēra tās daļību *ESPAS* 2024. gada globālo tendenču ziņojuma izstrādes pamatgrupā, *ESPAS* projekta grupā, *ESPAS* vadības grupā, *ESPAS* Jauno talantu tīklā un 2023. gada *ESPAS* ikgadējā konferencē.

<sup>42</sup> <https://cor.europa.eu/en/news/Pages/strategic-foresight-capacity-better-prepare-future.aspx>.

<sup>43</sup> <https://cor.europa.eu/en/news/Pages/green-deal-going-local-working-group-strategic-foresight.aspx>.

<sup>44</sup> CIVEX-VII/022: “Stratēģiskā prognozēšana kā ES pārvaldības un labāka regulējuma instruments”.

<sup>45</sup> Pilnīga informācija atrodama vietnē [EUR-Lex \(europa.eu\)](http://eur-lex.europa.eu).

<sup>46</sup> 29 atzinumi un četras rezolūcijas. Eiropas Reģionu komitejas rezolūcijā “Stāvoklis Eiropas Savienības reģionos un pilsētās 2023. gadā un priekšlikumi saistībā ar nākamo ES stratēģisko programmu 2024.–2029. gadam” ([https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=OJ:C\\_202301321](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=OJ:C_202301321)) tika uzsvērts, ka, “optimizējot pašreizējos Līguma noteikumus, ES lēmumu pieņemšanas procesā būtu aktīvi jānodrošina labāka pārredzamība un lielāka pārskatatbildība, tostarp lielāks uzsvars uz subsidiaritāti, daudzlīmeņu pārvaldību un RK lomu”, un tika pausts uzskats, ka “nākamajā politikas ciklā ir noteikti jāpārskata Iestāžu nolīgums par labāku likumdošanas procesu”.

<sup>47</sup> <https://portal.cor.europa.eu/subsidiarity/Publications/Documents/Subsidiarity-Work-Programme/2023.pdf>.

<sup>48</sup> ENVE-VII/042 – Augsnes monitorings un noturība (Augsnes monitoringa akts); ECON-VII/030 – ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reforma; NAT-VII/033 – Ilgtspējīgu pārtikas sistēmu tiesiskais regulējums; ECON-VII/035 – MVU paredzētu atvieglojumu pakete un *BEFIT* regulējums.

<sup>49</sup> Subsidiaritātes uzraudzības tīkls apvieno to reģionu parlamentus un valdības, kuriem ir likumdošanas pilnvaras, vietējās un reģionālās pašvaldības bez likumdošanas pilnvarām un ES pašvaldību apvienības. Tajā var piedalīties arī RK valstu delegācijas un valstu parlamenti.

<sup>50</sup> *REGPEX* ir subsidiaritātes uzraudzības tīkla apakšgrupa, kas pulcē reģionālos parlamentus ar likumdošanas pilnvarām (<https://portal.cor.europa.eu/subsidiarity/regpex/Pages/default.aspx>).



RK Birojs 2023. gada februārī pieņēma atjauninātu teritoriālās ietekmes novērtējuma stratēģiju. Tas 2023. gadā vadīja trīs teritoriālās ietekmes novērtējuma darbseminārus<sup>51</sup>. Maijā RK arī nāca klajā ar atzinumu<sup>52</sup>, kurā uzsvēra nepieciešamība veikt sistemātisku *ex ante* novērtējumu par visu jauno ES politikas dokumentu ar teritoriālo dimensiju iespējamo diferencēto teritoriālo ietekmi jau to izstrādes posmā. Septembrī tā iepazīstināja Padomes Konkurētspējas un izaugsmes darba grupu, kas darbojas Padomes labāka regulējuma veidošanas grupā, ar savu darbu teritoriālās ietekmes novērtējumu jomā.

Turklāt RK izstrādāja lauku aspektu iestrādāšanas metodiku, lai nodrošinātu, ka pirms ES tiesību aktu pieņemšanas tiek ņemta vērā lauku apvidu specifika. Piemēram, 2023. gada jūnijā pirmajā teritoriālās ietekmes novērtējuma darbseminārā par tematu “Ilgspējīgas pārtikas sistēmas” galvenā uzmanība bija pievērsta lauku aspektu iestrādāšanai.

RK turpināja izmantot savus *ex post* labāka regulējuma rīkus partnerībā ar Komisiju un Eiropas Parlamentu, it sevišķi ar sava tīkla *RegHub*<sup>53</sup> starpniecību aktīvi piedaloties platformā “Gatavi nākotnei”. *RegHub* apspriedās ar reģionālajiem centriem par ziņojumu “Zaļā kursa nākotne: izvērtēšana un nākotnes perspektīvas” un apkopoja vietējo un reģionālo pašvaldību pieredzi Eiropas zaļā kursa pasākumu īstenošanā. Tā tika publicēta īstenošanas ziņojumā<sup>54</sup> un uzsvēra RK ziņojumā “Stāvoklis Eiropas Savienības reģionos un pilsētās 2023. gadā”<sup>55</sup>. Apspriešanās ar reģionālajiem centriem notika arī par kopējās lauksaimniecības politikas stratēģisko plānu reģionālo dimensiju. Šīs apspriešanās pirmā posma rezultāti tika savākti un apkopoti īstenošanas ziņojumā<sup>56</sup>, tādējādi nodrošinot informāciju RK diskusijām ar tās institucionālajiem partneriem un sniedzot ieguldījumu kopējās lauksaimniecības politikas vidusposma pārskatīšanas darbā.

Komisija un RK 2023. gadā kopīgi pārskatīja savu sadarbības protokolu nolūkā stiprināt savas institucionālās partnerības un veicināt līdzdalīgākas ES attīstību. Pārskatītajā protokolā<sup>57</sup>, kas tika parakstīts 2024. gada martā, abas puses apņēmas kopīgi censties veicināt aktīvu subsidiaritāti un labāku regulējumu un vienojās par konkrētiem pasākumiem šā mērķa sasniegšanai. Šī sadarbība attiecas arī uz subsidiaritātes un proporcionalitātes principu piemērošanu, lai nodrošinātu, ka tiek ņemta vērā reģionālā un vietējā dimensija.

## 2.5. EIROPAS SAVIENĪBAS TIESA

2023. gadā Eiropas Savienības Tiesa savā spriedumā par Regulu, ar ko izveido ES Energoregulatoru sadarbības aģentūru, atsaucās uz subsidiaritātes un proporcionalitātes principiem<sup>58</sup>. Valstu pārvades sistēmu operatori aicināja Vispārējo tiesu pārbaudīt, vai minētā regula ļāva Energoregulatoru sadarbības aģentūrai pieņemt lēmumu par jautājumiem, kurus valsts regulatīvās iestādes tai bija iesniegušas kā šo iestāžu vienošanās priekšmetu. Vispārējā tiesa, pamatojoties uz paskaidrojuma rakstu, kas pievienots Komisijas priekšlikumam regulai par

---

<sup>51</sup> “Dronu stratēģija 2.0” maijā, “Ilgspējīgas pārtikas sistēmas” jūnijā un “Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platforma (*STEP*)” oktobrī.

<sup>52</sup> COTER-VII/026: “Nekaitēt kohēzijai – transversāls princips, kas veicina kohēziju kā vispārēju ES mērķi un vērtību”.

<sup>53</sup> Plašāku informāciju par RK ieguldījumu platformas “Gatavi nākotnei” darbā ar *RegHub* starpniecību sk. 2.1. iedaļā.

<sup>54</sup> <https://cor.europa.eu/en/engage/Documents/RegHub/green-deal-taking-stock-looking-ahead.pdf>.

<sup>55</sup> <https://cor.europa.eu/en/engage/brochures/Documents/EU%20Annual%20Report%20on%20the%20State%20of%20Regions%20and%20Cities%202023/4892%20-%202023%20Annual%20Report%20EN.pdf>.

<sup>56</sup> <https://cor.europa.eu/en/engage/Documents/RegHub/1st-report-regional-dimension-cap-strategic-plans.pdf>.

<sup>57</sup> <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:32024Y02478>.

<sup>58</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/942 (2019. gada 5. jūnijs), ar ko izveido Eiropas Savienības Energoregulatoru sadarbības aģentūru (pārstrādāta redakcija).

Energoregulatoru sadarbības aģentūras izveidi, secināja<sup>59</sup>, ka šai aģentūrai ir piešķirtas autonomas lēmumu pieņemšanas pilnvaras un tāpēc tai nav saistoša valsts regulatīvo iestāžu nostāja.

Paskaidrojuma rakstā aģentūras pilnvaru piešķiršana tika uzskatīta par atbilstošu subsidiaritātes principam, jo tā notika jomās, kur sadrumstalotība valstu lēmumu pieņemšanā par pārrobežu nozīmes jautājumiem varētu radīt problēmas vai nesaskaņotību iekšējā tirgū. Paskaidrojuma rakstā arī tika uzskatīts, ka aģentūras pilnvaras ir saskaņā ar proporcionalitātes principu, jo aģentūrai bija jādod papildu uzdevumi, jo īpaši saistībā ar energosistēmas reģionālo darbību, vienlaikus saglabājot valstu regulatoru galveno nozīmi enerģijas tirgus regulēšanā. Tiesa, pamatojoties uz paskaidrojuma rakstu, secināja, ka ES likumdevējs nepārprotami ir vēlējies padarīt efektīvāku un ātrāku lēmumu pieņemšanu sarežģītos pārrobežu jautājumos, pastiprinot aģentūras pilnvaras individuālu lēmumu pieņemšanai, kas būtu saskaņotas ar valsts regulatīvo iestāžu galvenās lomas saglabāšanu enerģētikas regulēšanas jomā. Šo lietu gatavoja izskatīt Tiesā apelācijas kārtībā.

### 3. SUBSIDIARITĀTES KONTROLES MEHĀNISMA PIEMĒROŠANA VALSTU PARLAMENTOS

#### 3.1. PĀRSKATS

2023. gadā Komisija saņēma no valstu parlamentiem **22 pamatots atzinumus**<sup>60,61</sup>. Tas bija par trešdaļu mazāk nekā 2022. gadā, kad tika saņemti 32 šādi atzinumi; tas atbilst vispārējai atzinumu skaita un jo īpaši pamatoto atzinumu skaita ilgtermiņa samazināšanās tendencei. Pamatoto atzinumu samazināšanās tendence kļūst vēl acīmredzamāka, ja pamatoto atzinumu skaits tiek izteikts procentos no kopējā atzinumu skaita<sup>62</sup>.

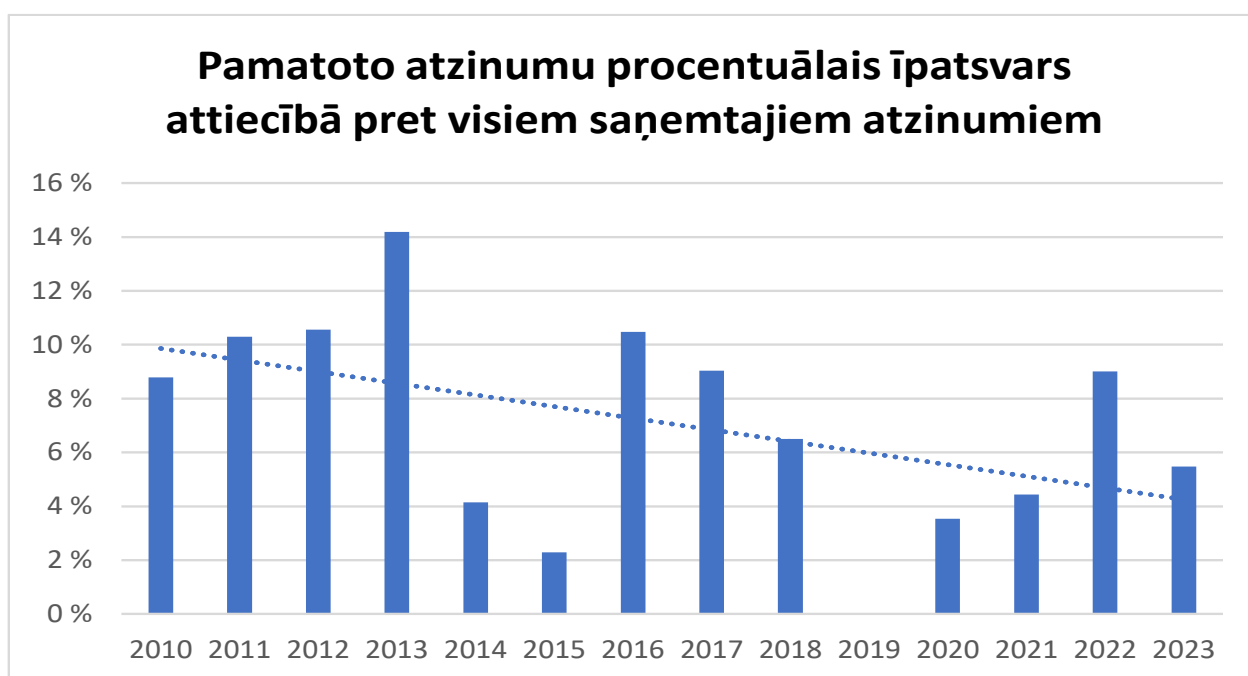
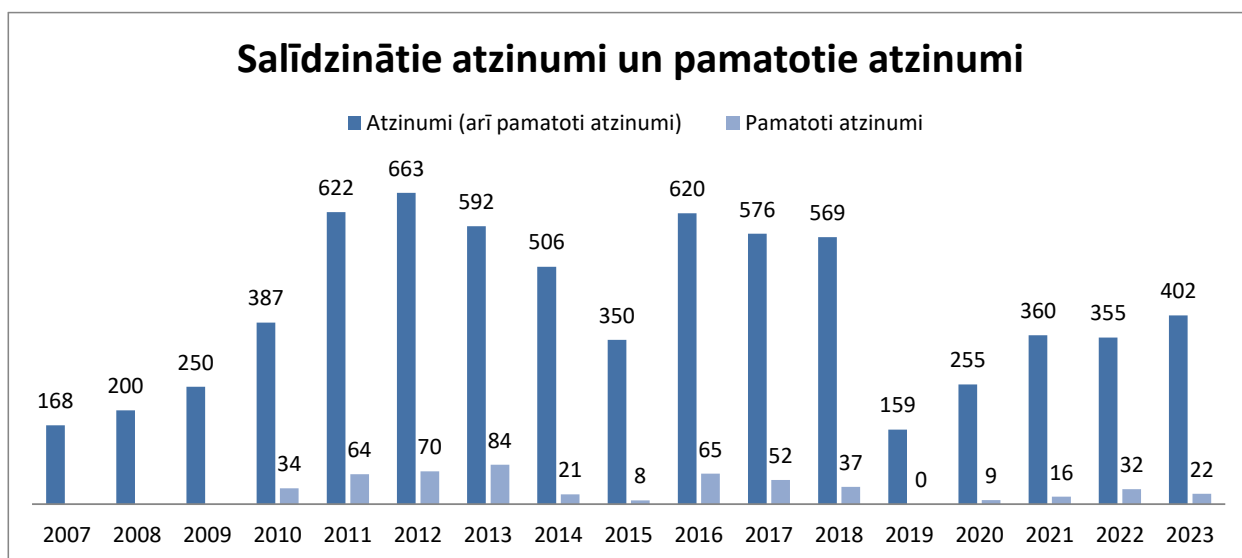
---

<sup>59</sup> Tiesas 2023. gada 15. februāra spriedums *Austrian Power Grid u. c. / ACER*, T-606/20, ECLI:EU:T:2023, 45.–49. punkts (iesniegta pārsūdzība: lieta C-281/23 P).

<sup>60</sup> Saskaņā ar Protokolu Nr. 2 ikviens valsts parlaments vai ikviena kāda valsts parlamenta palāta astoņās nedēļās no leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas dienas var nosūtīt kādā no ES oficiālajām valodām sagatavotu pamatoto atzinumu, kurā paskaidrots, kāpēc tā uzskata, ka attiecīgais projekts neatbilst subsidiaritātes principam. Sk. arī 61. zemsvītras piezīmi.

<sup>61</sup> Šis skaitlis attiecas uz to pamatoto atzinumu kopskaitu, kuri 2023. gadā saņemti no parlamentu palātām atbilstīgi Protokolam Nr. 2. Skatīt arī 20. zemsvītras piezīmi un 1. pielikumā sarakstu ar Komisijas dokumentiem, par kuriem Komisija saņēma pamatotos atzinumus.

<sup>62</sup> Ņemot vērā samērā nelielo pamatoto atzinumu skaitu, pat neliels pamatoto atzinumu skaita pieaugums var izraisīt šķietami ārkārtēju pamatoto atzinumu procentuālās daļas pieaugumu. Tas var izskaidrot “lēcienu” 2022. gadā, salīdzinot ar 2021. gadu, ko izraisīja arī Eiropas Parlamenta priekšlikums par Eiropas Savienības vēlēšanu likuma reformēšanu, saistībā ar kuru tika pieņemti astoņi pamatoti atzinumi (sk. Komisijas 2022. gada ziņojumu, COM(2023) 640 final, 10. lpp.).



Piezīme. Punktētā līnija atspoguļo lineāro tendenču līniju.

2023. gadā (tāpat kā 2022. gadā) lielākā daļa pamatoto atzinumu tika saņemti no viena valsts parlamenta. Itālijas parlaments 2023. gadā sniedza deviņus pamatotus atzinumus: sešus no tiem sniedza *Camera dei Deputati*, un trīs – *Senato della Repubblica*. Zviedrijas *Riksdag* 2023. gadā sniedza piecus pamatotus atzinumus, kas atbilst 23 % no to kopskaita (2022. gadā tas bija sniedzis 14 pamatotus atzinumus – vairāk nekā 40 % no visiem pamatotajiem atzinumiem). **Abi parlamenti kopā sniedza divas trešdaļas no visiem pamatotajiem atzinumiem**, kas saņemti 2023. gadā.

Pārējos 2023. gada pamatotos atzinumus sniedza Francijas *Sénat* (3) un Čehijas *Poslanecká sněmovna*, Ungārijas *Országgyűlés*, Kipras *Vouli ton Antiprosopon*, Nīderlandes *Eerste Kamer* un Nīderlandes *Tweede Kamer* (katrs pa vienam atzinumam). Tas nozīmē, ka 2023. gadā pamatotos atzinumus sniedza deviņi no 39 valstu parlamentiem vai palātām no septiņām dalībvalstīm (13 2022. gadā, septiņi 2021. gadā un astoņi – 2020. gadā).

Raugoties no tematiskā viedokļa, 2023. gadā saņemtie 22 pamatotie atzinumi bija vienmērīgi sadalīti un attiecās uz **14 dažādiem Komisijas priekšlikumiem**, no kuriem neviens nesaņēma

vairāk par trīs pamatotiem atzinumiem. Seši no šiem priekšlikumiem bija iekļauti Komisijas pamatprioritātē<sup>63</sup> “Eiropas zaļais kurss”, trīs – “Digitālajam laikmetam gatava Eiropa”, trīs – “Jauns impulss Eiropas demokrātijai” un divi – “Ekonomika, kas darbojas cilvēku labā”.

Priekšlikums, par kuru 2023. gadā sniegto pamatoto atzinumu skaits atbilda vislielākajam valstu parlamentu balsu skaitam<sup>64</sup>, bija priekšlikums par augiem, kas iegūti ar noteiktiem jauniem genomikas paņēmieniem<sup>65</sup>, un par to tika saņemti divi pamatoti atzinumi, kas atbilst četrām balsīm. Tomēr tas nesasniedza robežvērtību, lai būtu jāsniedz Komisijas apkopotā atbilde<sup>66</sup>, nemaz nerunājot par “dzelteno kartīti”, kas liktu Komisijai pamatot sava priekšlikuma saglabāšanu, grozīšanu vai atsaukšanu. Seši citi priekšlikumi katrs saņēma pa diviem vai trīs pamatotiem atzinumiem, kas atbilst attiecīgi divām vai trīs balsīm. Par katru no pārējiem septiņiem priekšlikumiem tika sniegts tikai viens pamatots atzinums (sīkāku informāciju sk. 1. pielikumā).

Nākamajā 3.2. iedaļā ir aplūkoti nozīmīgākie gadījumi, kuros priekšlikumi ir saņēmuši vairāk nekā vienu pamatotu atzinumu.

### 3.2. NOZĪMĪGĀKIE GADĪJUMI

Visvairāk atzinumu 2023. gadā tika sniegts par priekšlikumu regulai **par iepakoju un iepakoju atkritumiem**<sup>67</sup> saskaņā ar Komisijas galveno prioritāti “Eiropas zaļais kurss”: trīs pamatoti atzinumi<sup>68</sup> un seši atzinumi politiskā dialoga ietvaros<sup>69</sup>.

Savos pamatotajos atzinumos abas Itālijas palātas norādīja, ka tās nesaskata vajadzību pēc ES līmeņa tiesību aktiem, jo īpaši atkalizmantošanas modeļu veicināšanas jomā, jo tie kaitētu sekmīgiem reciklēšanas modeļiem valstu līmenī. Francijas *Sénat* norādīja uz risku, ka saistībā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 114. panta kā vienīgā juridiskā pamata izmantošanu varētu tikt apdraudēti valsts tiesību akti, kas ir vērienīgāki, un uzsvēra nepieciešamību ievērot tehnoloģiskās neitralitātes principu attiecībā uz prasību izveidot depoziņa sistēmas vienreizlietojamām plastmasas pudelēm un skārdenēm. Itālijas *Camera dei Deputati* uzskatīja, ka dalībvalstis, kas reciklē lielu iepakoju atkritumu daudzumu, būtu jāatbrīvo no pienākuma atkalizmantojot iepakoju un izveidot depoziņa sistēmas. Visas trīs palātas uzskatīja, ka direktīva būtu bijis piemērotāks juridisks instruments nekā regula, un norādīja, ka paredzētajai deleģēto aktu izmantošanai nevajadzētu ļaut Komisijai regulēt vairāk nekā tikai nebūtiskus elementus. Abas Itālijas palātas uzskatīja, ka ierobežojumi saistībā ar dažiem vienreizlietojamiem iepakoju ir nesamērīgi un rada riskus pārtikas nekaitīguma ziņā. Itālijas *Senato della Repubblica* arī saskatīja risku, ka varētu tikt reciklēts zaļu iepakoju, un aicināja to atbrīvot no reciklējamības prasības. Itālijas *Camera dei Deputati* puda bažas par obligātām reciklēta materiāla satura prasībām zaļu iepakoju un iepakoju, kas nonāk saskarē ar pārtiku, kā arī aicināja paplašināt to iepakoju lietojumu sarakstu, kuriem jābūt izgatavotiem no kompostējamiem materiāliem.

---

<sup>63</sup> [https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024\\_lv](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024_lv).

<sup>64</sup> Katras valsts parlamentam ir divas balsis. Divpalātu sistēmās katrā palātai ir viena balss.

<sup>65</sup> COM(2023) 411 final.

<sup>66</sup> Komisija ir apņēmusies atbildēt ar apkopotu atbildi, ja par kādu priekšlikumu tiek sniegts “ievērojams” pamatoto atzinumu skaits (“ievērojams” šajā kontekstā nozīmē, ka pamatoto atzinumu skaits atbilst vismaz septiņām valstu parlamentu balsīm), pat ja par priekšlikumu nav sagatavots pietiekami liels pamatoto atzinumu skaits, lai sasniegtu “dzeltenās kartītes” robežvērtību, kas liek veikt tiesību akta projekta obligātu pārskatīšanu. “Dzeltenās kartītes” robežvērtība parasti tiek sasniegta, ja no valstu parlamentiem saņemtie pamatotie atzinumi pārstāv vismaz trešdaļu no visām valstu parlamentiem piešķirtajām balsīm (proti, 18 no 54 balsīm). Attiecībā uz leģislatīvo aktu projektiem, kas iesniegti saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, robežvērtība ir viena ceturtdaļa balsu (14 no 54).

<sup>67</sup> COM(2022) 677 final.

<sup>68</sup> Francijas *Sénat* un Itālijas *Camera dei Deputati* un *Senato della Repubblica*.

<sup>69</sup> Čehijas *Poslanecká sněmovna* un *Senát*, Spānijas *Cortes Generales*, Itālijas *Camera dei Deputati*, Polijas *Senat* un Rumānijas *Senat*.

Atzinumos saistībā ar politisko dialogu arī tika uzsvērts, ka šis priekšlikums ir vajadzīgs, lai dalībvalstīm nodrošinātu lielāku elastību. Līdzīgi kā Itālijas parlaments, Polijas *Senat* kritizēja ietekmes novērtējumu un aicināja veikt padziļinātu analīzi, lai nodrošinātu, ka ierosinātie jaunie mērķrādītāji ir reālistiski, izmērāmi un tehniski īstenojami. Čehijas *Poslanecká sněmovna* ierosināja, ka izlietotā iepakojuma samazināšanas mērķrādītājs būtu jāaprēķina, pamatojoties uz izlietotā iepakojuma daudzumu uz vienu iedzīvotāju. Rumānijas *Senat* lūdza skaidrojumus par izmantotajām definīcijām un ekonomikas dalībnieku pienākumiem.

Savās atbildēs Komisija argumentēja, ka ierosinātie pasākumi ir nepieciešami, lai nodrošinātu aprites ekonomiku un novērstu iepakojuma atkritumu apjoma neilgtspējīgu pieaugumu. Tā uzskatīja, ka depozīta sistēmas ir viens no galvenajiem pasākumiem šo mērķu sasniegšanai. Tā arī norādīja, ka no šādām sistēmām varētu atteikties tās dalībvalstis, kas attiecīgo veidu iepakojuma augstu savākšanas rādītāju panāk ar citiem līdzekļiem. Attiecībā uz juridiskā instrumenta izvēli Komisija apgalvoja, ka regulai ir izšķiroša nozīme priekšlikuma mērķu sasniegšanā un ka lūgums piemērot dalībvalstīm lielāku elastību tika ņemts vērā, priekšlikuma tekstā skaidri definējot tiesību normu robežas. Attiecībā uz zāļu iepakojumu Komisija norādīja, ka priekšlikumā ir paredzēts ilgāks pārejas periods, kurā jānodrošina atbilstība reciklējamības prasībām, un zāles ir atbrīvotas no reciklēta materiāla satura prasībām. Attiecībā uz bažām par ietekmi uz pārtikas nekaitīgumu Komisija apgalvoja, ka vienreizlietojams iepakojums nepalielina pārtikas nekaitīgumu, bet piekrita, ka no iepakojuma aizliegumiem ir jāatbrīvo augļi un dārzeņi, ko iespējams viegli sabojāt. Attiecībā uz ietekmes novērtējumu un nepieciešamību nodrošināt skaidrību Komisija paskaidroja, ka metodikas pamatā ir vidiskās pēdas noteikšanas principi un ka tā sadarbojas ar likumdevējiem, lai nodrošinātu lielāku skaidrību attiecībā uz definīcijām un pienākumu sadali ekonomikas dalībniekiem.

Saistībā ar priekšlikumu regulai par **noteiktiem jauniem genomikas paņēmieniem**<sup>70</sup> tika pieņemti divi pamatoti atzinumi<sup>71</sup> un septiņi atzinumi politiskā dialoga ietvaros<sup>72</sup>. Savos pamatotajos atzinumos Kipras *Vouli ton Antiprosopon* un Ungārijas *Országgyűlés* uzskatīja, ka subsidiaritātes principu pārkāpj noteikums, kas liedz dalībvalstīm pieņemt pasākumus, kas visā to teritorijā vai tās daļā ierobežo vai aizliedz ar 2. kategorijas jauniem genomikas paņēmieniem (JGP) iegūtu augu audzēšanu (t. i., tādu augu audzēšanu, kas atšķirībā no 1. kategorijas JGP augiem nevarētu rasties arī dabiski vai tikt ražoti, izmantojot tradicionālos selekcijas paņēmienus). Šis arguments tika pausts arī dažos politiskā dialoga atzinumos. Turklāt priekšlikums tika kritizēts par nepietiekamu juridisko pamatu, kā arī tika paustas bažas par pārredzamību un izvēles brīvību patērētājiem, par patērētāju tiesību aizsardzību un ietekmi uz patērētājiem, ko rada marķēšanas prasību ierobežošana 1. kategorijas JGP augiem, attiecinot tās tikai uz augu reproduktīvo materiālu, par atbilstību proporcionalitātes un piesardzības principiem un par konkurences izkropļošanas risku, ja JGP patentus iegūtu daži selekcionāri. Atzinumos bija iekļautas arī dažādas prasības, piemēram, aizliegt patentēt 1. kategorijas JGP un novērst nozares monopolizāciju, izstrādāt pētījumu par patentu un saistīto licenču ietekmi, nodrošināt tāda paša līmeņa kontroli attiecībā uz trešās valstīs ražotiem augiem un reglamentēt JGP izmantošanu mikroorganismiem.

Savās atbildēs Komisija paskaidroja, ka atteikšanās iespēju nevar izmantot, lai novērstu ģenētiski modificētu organismu (ĢMO) radītos riskus cilvēku vai dzīvnieku veselībai vai videi. Šādi riski jau tika novērtēti, izmantojot zinātnisko novērtējumu, kas saskaņots ES līmenī. Turklāt atteikšanās iespējas izslēgšana saistībā ar 2. kategorijas JGP augiem nebija saistīta ar šādu augu nekaitīguma apsvērumiem tieši tāpēc, ka 2. kategorijas JGP augi tiktu atļauti tikai tad, ja tie būtu droši. Attiecībā uz juridisko pamatu Komisija norādīja, ka tas atbilst spēkā esošajiem tiesību aktiem par ĢMO apzinātu izplatīšanu un laišanu tirgū. Attiecībā uz marķējumu Komisija skaidri norādīja, ka prasība

---

<sup>70</sup> COM(2023) 411 final.

<sup>71</sup> Kipras *Vouli ton Antiprosopon* un Ungārijas *Országgyűlés*.

<sup>72</sup> Čehijas *Senát*, Dānijas *Folketing*, Horvātijas *Hrvatski Sabor*, Itālijas *Senato della Repubblica*, Nīderlandes *Eerste Kamer*, Portugāles *Assembleia da República* un Rumānijas *Senat*.



marķēt ģenētiski modificētus produktus, kas iegūti no šādiem augiem, precīzi neatspoguļotu faktu, ka tādu pašu produktu var iegūt ar tradicionāliem līdzekļiem. Attiecībā uz proporcionalitātes un piesardzības principiem Komisija atsaucās uz Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes viedokli, ka nav jaunu apdraudējumu, kas īpaši saistīti ar mērķtiecīgu mutāģenēzi un cisģenēzi (salīdzinājumā ar tradicionāliem selekcijas vai vispāratzītiem genomikas paņēmieniem). Attiecībā uz patentiem un konkurenci Komisija norādīja, ka tā apzinās, ka JGP augu patentspēja daudziem rada bažas un ka tāpēc tā novērtēs augu patentēšanas ietekmi uz inovāciju augu selekcijā, selekcionāru piekļuvi ģenētiskajam materiālam un paņēmieniem, sēklu pieejamību lauksaimniekiem un ES biotehnoloģiju nozares vispārējo konkurētspēju. Komisija arī norādīja, ka tā līdz 2026. gadam publicēs ziņojumu ar saviem konstatējumiem.

Saistībā ar priekšlikumu **Augsnes monitoringa aktam**<sup>73</sup> tika saņemti divi pamatoti atzinumi<sup>74</sup> un trīs atzinumi politiskā dialoga ietvaros<sup>75</sup>. Identiskos pamatotajos atzinumos abas Nīderlandes palātas apgalvoja, ka gaisa un ūdens piesārņojuma ietekme uz augsni ir valsts problēma un ka nav pierādīts, ka ierosinātie pasākumi dotu labumu atsevišķām dalībvalstīm. Tās uzskata, ka priekšlikums nenodrošinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus, jo tas ir saistīts ar piesārņojuma ietekmi, nevis ar tā avotiem. Čehijas *Senát*, Itālijas *Senato della Repubblica* un Austrijas *Bundesrat* atzinumos ir uzsvērts, ka dalībvalstīm jāspēj ņemt vērā vietējos apstākļus, pašreizējo politiku un reģionālā un vietējā līmeņa kompetenci. Tās arī norādīja, ka priekšlikums varētu palielināt administratīvo slogu dalībvalstīm.

Savās atbildēs Komisija uzsvēra, ka ir vajadzīgs stabils monitoringa un novērtēšanas satvars ar pasākumiem ilgtspējīgai augsnes apsaimniekošanai un kontaminētu objektu problēmas risināšanai, lai līdz 2050. gadam panāktu, ka augsnes ir veselas, ņemot vērā problēmas mērogu un negatīvo dinamiku pēdējās desmitgadēs, pārrobežu ietekmi, kas saistīta ar augsnes veselību, un ievērojamās izmaksas, kas saistītas ar neveselīgas augsnes ietekmes pārvaldību. Komisija paskaidroja, ka tās priekšlikuma mērķis ir novērst augsnes degradācijas pārrobežu ietekmi, nodrošināt vienādus tirgus nosacījumus un veicināt politikas saskaņotību ES un valstu līmenī, ļaujot dalībvalstīm elastīgi īstenot vajadzīgos pasākumus tā, lai tās varētu ņemt vērā augšņu mainīgumu, vietējos apstākļus, esošo politiku un praksi, kā arī dažu dalībvalstu reģionālā līmeņa kompetenci. Turklāt priekšlikumā bija iekļauti noteikumi, kas ir nepieciešami un piemēroti veselīgas augsnes sasniegšanai, bet līdz minimumam samazināja ar to saistīto administratīvo slogu. Dalībvalstīm tiktu dots pietiekami daudz laika, lai pakāpeniski ieviestu pārvaldību, mehānismus augsnes veselības monitoringam un novērtēšanai un pasākumus, kas vajadzīgi, lai īstenotu ilgtspējīgas augsnes apsaimniekošanas principus un risinātu kontaminētu objektu problēmu.

Saistībā ar priekšlikumu regulai par **CO<sub>2</sub> emisiju standartiem un ziņošanas pienākumu saistībā ar jauniem lielas noslodzes transportlīdzekļiem**<sup>76</sup> tika sniegti divi pamatoti atzinumi<sup>77</sup> un viens atzinums politiskā dialoga ietvaros<sup>78</sup>. Abas Itālijas palātas apgalvoja, ka subsidiaritātes princips nav ievērots, jo ierosinātie CO<sub>2</sub> emisiju samazināšanas mērķrādītāji nav ne īstenojami, ne pamatoti, kā arī tāpēc, ka nozares radītais emisiju apjoms ir neliels. Tās uzsvēra, ka mērķrādītājs līdz 2030. gadam panākt nulles emisiju līmeni vietējiem autobusu pārvadājumiem ir pārāk vērienīgs un ka ir vajadzīgi ES stimuli investīcijām. Čehijas *Senát* apgalvoja, ka 2019. gadā noteiktie mērķrādītāji būtu jāpārskata tikai 2027. gadā.

Savās atbildēs Komisija atsaucās uz priekšlikumam pievienoto detalizēto ietekmes novērtējumu<sup>79</sup>, kas apliecina iniciatīvas nepieciešamību, radīto pievienoto vērtību un proporcionalitāti. Attiecībā

---

<sup>73</sup> COM(2023) 416 final.

<sup>74</sup> Nīderlandes *Eerste Kamer* un *Tweede Kamer*.

<sup>75</sup> Čehijas *Senát*, Itālijas *Senato* un Austrijas *Bundesrat*.

<sup>76</sup> COM(2023) 88 final.

<sup>77</sup> Itālijas *Camera dei Deputati* un *Senato della Repubblica*.

<sup>78</sup> Čehijas *Senát*.

<sup>79</sup> SWD(2023) 88 final.

uz mērķrādītāju vērienīgumu un piemērošanas datumu Komisija atgādināja, ka transports ir vienīgā nozīmīgā ES ekonomikas nozare, kurā CO<sub>2</sub> emisijas joprojām ir lielākas nekā 1990. gadā, un ka autotransports rada vairāk nekā 20 % no ES kopējā siltumnīcefekta gāzu emisiju apjoma. Tāpēc tā uzsvēra, ka lielas noslodzes transportlīdzekļiem ir būtiska nozīme ES klimata mērķrādītāju sasniegšanā. Saskaņā ar ietekmes novērtējumu šai nozarei ir liels bezemisiju transportlīdzekļu ieviešanas potenciāls. Bezemisiju autobusu ieviešana transportlīdzekļu parkā būtu pakāpeniska, un dalībvalstis, kas saskaras ar grūtībām, noteiktos apstākļos no regulatīvā tvēruma varētu izslēgt ierobežotu skaitu autobusu. Attiecībā uz investīcijām, kas nepieciešamas transportlīdzekļu tehnoloģiju parka atjaunošanai, un nozares pielāgošanās paātrināšanu Komisija norādīja uz vairākām ES finansējuma iespējām.

Saskaņā ar prioritāti "Jauns impulss Eiropas demokrātijai" saistībā ar priekšlikumu direktīvai par **korupcijas apkarošanu**<sup>80</sup> tika pieņemti divi pamatoti atzinumi<sup>81</sup> un seši atzinumi politiskā dialoga ietvaros<sup>82</sup>. Zviedrijas *Riksdag* uzskatīja, ka ierosinātā direktīva, aizliedzot par korupciju tiesātai personai kandidēt valsts amatā, pārkāptu subsidiaritātes principu. Šim apgalvojumam piekrita Itālijas *Camera dei Deputati*, kas nepiekrita prasībai visām dalībvalstīm dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu uzskatīt par noziedzīgu nodarījumu. Imunitāte un tiesības kandidēt vēlēšanās bija arī viens no galvenajiem jautājumiem, kas tika aplūkoti atzinumos politiskā dialoga ietvaros. Itālijas *Senato della Repubblica* un abas Austrijas palātas uzsvēra, ka noteikumi par imunitātes atcelšanu būtu jāattiecinā tikai uz valstu parlamentiem. Šaubas par šo noteikumu pauda arī abas Čehijas palātas, jo īpaši ņemot vērā subsidiaritāti. Turpretī Portugāles *Assembleia da República* norādīja, ka ierosinātā direktīva atbildīs subsidiaritātes un proporcionalitātes principiem.

Savās atbildēs Komisija uzsvēra, ka tās priekšlikums aprobežojas ar to, kas ir nepieciešams un samērīgs, lai efektīvi novērstu un apkarotu korupciju. Attiecībā uz funkciju ļaunprātīgas izmantošanas kā noziedzīga nodarījuma ieviešanu Komisija uzskatīja, ka tas ir svarīgs instruments cīņā pret korupciju, jo tas sevī ietver valsts varas nelikumīgu izmantošanu personīga labuma gūšanai un jau bija traktēts kā noziegums 25 no 27 dalībvalstīm. Attiecībā uz aizliegumu kandidēt vēlēšanās Komisija atgādināja, ka amata pilnvaru izbeigšana vai aizliegums ieņemt valsts amatu (ievēlētu vai neievēlētu) liegtu personām, kas notiesātas par korupciju, palikt konkrētos varas amatos, kuros tās veica korumpētas darbības. Komisija uzsvēra, ka ierosinātā direktīva tikai prasītu valstu likumdevējiem paredzēt iespēju piemērot šīs papildu sankcijas un ka galīgais lēmums paliktu valstu tiesu ziņā.

Saistībā ar priekšlikumu Padomes regulai **par vecāku stāvokļa atzīšanu dalībvalstu starpā**<sup>83</sup>, kas arī pieņemta saskaņā ar to pašu prioritāti, tika sniegti divi pamatoti atzinumi un seši atzinumi politiskā dialoga ietvaros. Francijas *Sénat* bažījās, ka ierosinātā Padomes regula prasīs atzīt citā dalībvalstī konstatētu vecāku stāvokli, arī surogācijas gadījumos. Tādēļ tas iebilda pret Padomes regulas kā juridiskā instrumenta veida izvēli. Itālijas *Senato della Repubblica* pauda bažas, ka dalībvalstis varētu atsaukties uz sabiedriskās kārtības apsvērumiem, lai atteiktu vecāku stāvokļa atzīšanu, tikai izskatot katru gadījumu atsevišķi.

Surogācija bija arī galvenais temats atzinumos politiskā dialoga ietvaros. Rumānijas *Senat* lūdza skaidri definēt jēdzienus "izcelšanās", "vecāks" un "ģimene" un izvairīties no situācijas, kad bērnus, kas dzimuši surogācijas ceļā, varētu automātiski atzīt, iespējams, pārkāpjot spēkā esošos dalībvalsts tiesību aktus. Arī Čehijas *Senát* lūdza izslēgt surogāciju no priekšlikuma darbības jomas un ļaut dalībvalstīm atteikt vecāku stāvokļa atzīšanu gadījumos, kad pārrobežu elements ir ieviests nolūkā apiet valsts tiesību aktus. Nīderlandes *Eerste Kamer* uzdeva vairākus jautājumus,

---

<sup>80</sup> COM(2023) 234 final.

<sup>81</sup> Itālijas *Camera dei Deputati* un Zviedrijas *Riksdag*.

<sup>82</sup> Čehijas *Poslanecká sněmovna* un *Senát*, Francijas *Sénat*, Itālijas *Senato della Repubblica*, Austrijas *Nationalrat* un Portugāles *Assembleia da República*.

<sup>83</sup> COM(2022) 695 final.

arī par to, cik daudz gadījumu ir saistīti ar to, ka nav kopīgu noteikumu par vecāku statusa atzīšanu, un par to, kādi varētu būt alternatīvi risinājumi, kas neprasa jaunu ES tiesību aktu pieņemšanu. Lietuvas *Seimas* atbalstīja priekšlikumu, kuram, pēc tās domām, būtu “pozitīva ietekme”, un lūdza sniegt precizējumus, lai nodrošinātu, ka sabiedriskās kārtības klauzula tiek piemērota, ievērojot pamattiesības. Portugāles *Assembleia da República* un Spānijas *Cortes Generales* norādīja, ka priekšlikums atbilst subsidiaritātes un proporcionalitātes principiem.

Savās atbildēs Komisija atgādināja, ka Eiropas Savienības Tiesa ir lēmusi, ka sabiedriskās kārtības jēdziens ir jāinterpretē šauri, un norādīja, ka iespēja atteikties atzīt vecāku stāvokli sabiedriskās kārtības apsvērumu dēļ nevar tikt piemērota, ja tas rada diskriminācijas situāciju. Komisija arī uzsvēra, ka ierosinātā Padomes regula neietekmēs dalībvalstu kompetenci reglamentēt vai aizliegt surogāciju savā teritorijā. Tomēr saskaņā ar priekšlikumu, tiklīdz vienā dalībvalstī būtu konstatēts bērns, kas dzimis surogācijas ceļā, vecāku stāvoklis, pārējām dalībvalstīm tas būtu jāatzīst, jo neatzīšana nebūtu savienojama ar bērnu, kas dzimuši surogācijas ceļā, pamattiesībām.

Saistībā ar priekšlikumu regulai par **maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos**<sup>84</sup>, kas pieņemts saskaņā ar prioritāti “Digitālajam laikmetam gatava Eiropa”, tika sniegti divi pamatoti atzinumi<sup>85</sup> un četri atzinumi politiskā dialoga ietvaros<sup>86</sup>. Itālijas *Camera dei Deputati* un Zviedrijas *Riksdag* savos pamatotajos atzinumos neapšaubīja ES līmeņa likumdošanas rīcības nepieciešamību vai pievienoto vērtību, lai novērstu pašreizējās direktīvas trūkumus, bet pauda bažas par to, ka ierosinātais juridiskais instruments ir regula. Tie baidījās, ka, ierobežojot dalībvalstu rīcību (nosakot maksimālo 30 dienu maksāšanas termiņu un fiksētu nokavējuma procentu likmi, kā arī izslēdzot iespēju kreditoram atteikties no tiesībām uz procentiem un kompensāciju par kavētu maksājumu), tiktu ierobežota uzņēmumu līgumu slēgšanas brīvība. Tādas pašas bažas tika paustas arī četros atzinumos politiskā dialoga ietvaros. Turklāt Īrijas *Houses of the Oireachtas* kritizēja to, ka nav nošķirti maksājumu kavējumi un ilgi maksājumu termiņi, un iebilda pret ierosināto struktūru tiesību aktu par maksājumu kavējumiem izpildes panākšanai. Rumānijas *Senat* saskatīja iespējamu negatīvu ietekmi uz ekonomiku kopumā un sevišķi uz uzņēmumiem.

Savās atbildēs Komisija uzsvēra, ka cīņa pret novēlotiem maksājumiem un maksājumiem ar netaisnīgi ilgiem termiņiem ir nepieciešama, lai aizsargātu piegādes ķēžu noturību un uzlabotu MVU konkurētspēju. Tā uzsvēra, ka ietekmes novērtējums parādīja, ka ierosinātais 30 dienu maksājumu ierobežojums ir rentablāks risinājums, kā veicināt maksājumu tūlītējas veikšanas kultūru, nekā ilgāki maksājumu termiņi. Turklāt šo risinājumu visvairāk atbalstīja ieinteresētās personas un MVU sabiedriskajā apspriešanā un to ieteica Eiropas Parlaments un platforma “Gatavi nākotnei”. Komisija paskaidroja, ka tā nenošķir maksājumu kavējumus no ilgiem maksājumu termiņiem, jo maksājumi tika kavēti arī tad, kad kreditoriem tika noteikti ilgi maksājumu termiņi. Regula bija pamatota ar nepieciešamību noteikt stingrākus un racionālākus noteikumus, kurus var vienādi piemērot visās dalībvalstīs. Ietekmes novērtējumā kā viens no galvenajiem pašreizējās direktīvas trūkumiem tika norādīts, ka tajā nav tiesību normu par noteikumu ievērošanas uzraudzību un izpildi. Tāpēc Komisija bija ierosinājusi izveidot piespiedu izpildes iestādes, vienlaikus atstājot dalībvalstīm plašu rīcības brīvību izraudzīties esošās iestādes vai izveidot jaunas. Komisija arī uzsvēra ekonomiskos ieguvumus, ko sniegtu labāka maksājumu veikšanas kultūra, kas palielinātu un stiprinātu uzticēšanos ES uzņēmējdarbības videi.

---

<sup>84</sup> COM(2023) 533 final.

<sup>85</sup> Itālijas *Camera dei Deputati* un Zviedrijas *Riksdag*.

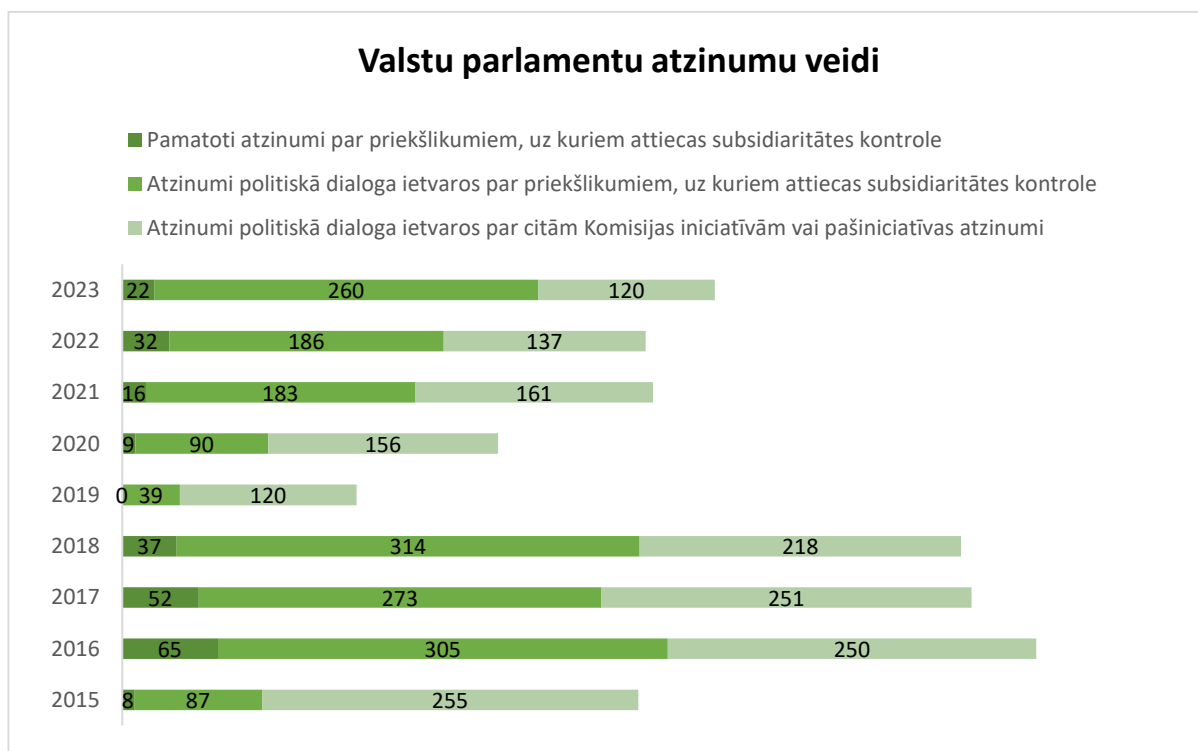
<sup>86</sup> Īrijas *Houses of the Oireachtas*, Itālijas *Senato della Repubblica*, Portugāles *Assembleia da República* un Rumānijas *Senat*. 2024. gada pirmajos četros mēnešos Komisija saņēma četrus papildu atzinumus politiskā dialoga ietvaros (no Čehijas *Senát* un *Poslanecká sněmovna*, Francijas *Sénat* un Maltas *Kamra tad-Deputati*), kuros lielā mērā tika atkārtoti 2023. gadā saņemtajos atzinumos paustie argumenti.

#### 4. RAKSTISKS POLITISKAIS DIALOGS AR VALSTU PARLAMENTIEM

Papildus subsidiaritātes kontroles mehānismam, kas izveidots ar Protokolu Nr. 2, Komisijas attiecības ar valstu parlamentiem ietver arī citus pasākumus, konkrēti politisko dialogu, kas tika izveidots 2006. gadā. Tas ietver rakstisku viedokļu apmaiņu par jebkuru Komisijas iniciatīvu, kurā valstu parlamenti vēlas sniegt ieguldījumu, vai par jebkuru jautājumu, ko tie vēlas izvirzīt pēc savas iniciatīvas. Tas ietver arī mutisko politisko dialogu (aprakstīts 5. nodaļā).

##### 4.1 VISPĀRĒJAS PIEZĪMES

Valstu parlamenti 2023. gadā Komisijai kopumā iesniedza **402 atzinumus**. Šī bija pirmā reize kopš 2008. gada, kad Komisija saņēma vairāk atzinumu tās pilnvaru termiņa pēdējā pilnajā gadā nekā iepriekšējā gadā. Kā jau minēts šajā gada ziņojumā, tā bija neparasta parādība un bija pretrunā 2022. gada ziņojumā uzsvērtajai tendencei, ka vislielākais valstu parlamentu atzinumu skaits parasti vērojams katras Komisijas pilnvaru termiņa vidū<sup>87</sup>. Tomēr, kā jau norādīts 2022. gada ziņojumā, Urzulas fon der Leienas vadītās Komisijas pilnvaru termiņa laikā saņemto atzinumu kopējais skaits joprojām ir ievērojami mazāks nekā Ž. M. Barozu otrajai Komisijai un Ž. K. Junkera Komisijai.



282 (70 %) no šiem 402 atzinumiem skāra tiesību aktu priekšlikumus, uz kuriem attiecas subsidiaritātes kontroles mehānisms<sup>88</sup>. Pārējie 120 atzinumi (30 %) skāra galvenokārt nelegislatīvas iniciatīvas (piemēram, paziņojumus) vai arī bija pašiniciatīvas atzinumi, kas nav tieši saistīti ar Komisijas iniciatīvu. Pēdējā minētā procentuālā daļa ir zemākais rādītājs pašreizējā pilnvaru termiņa laikā. Tas liecina, ka valstu parlamenti Komisijas iniciatīvu analīzi 2023. gadā

<sup>87</sup> Spānijas *Cortes Generales*, kas iepriekšējos trīs gados politiskajā dialogā ar Komisiju bija pirmā vai otrā aktīvākā atzinumu iesniedzēja, šogad atzinumus sniedza tikai 2023. gada pirmajos četros mēnešos, jo Spānijā notika parlamenta vēlēšanas.

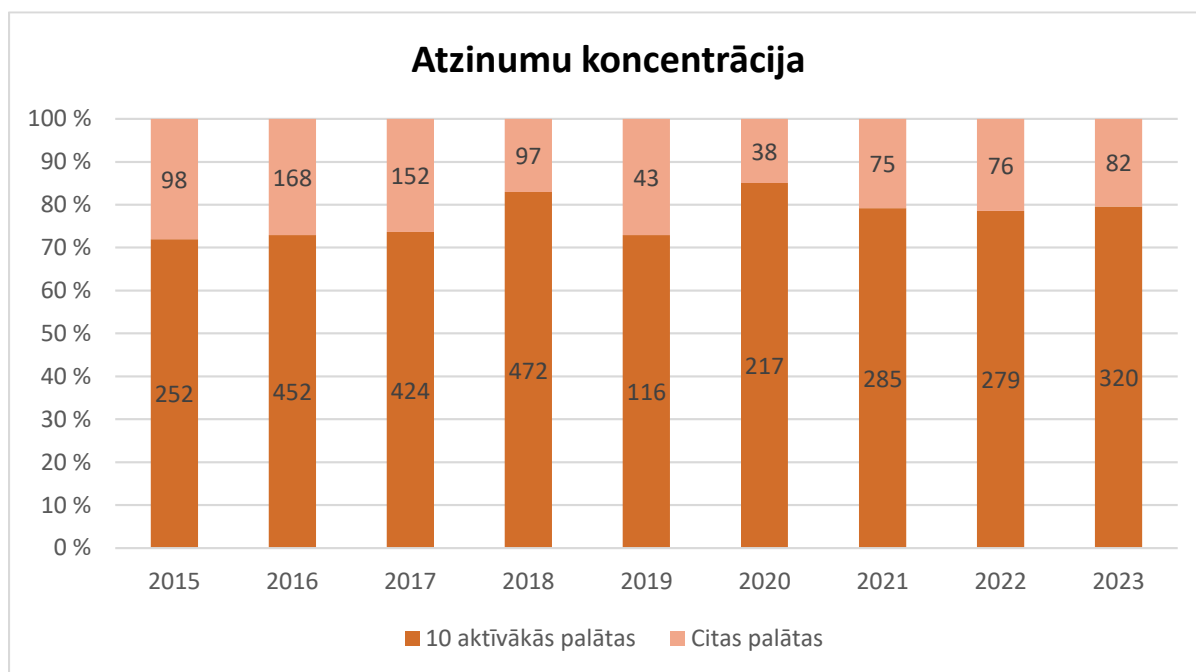
<sup>88</sup> Papildu informāciju par subsidiaritātes kontroles mehānismu un politisko dialogu skatīt vietnē [https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/adopting-eu-law/relations-national-parliaments\\_lv](https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/adopting-eu-law/relations-national-parliaments_lv). Uz tiesību aktu priekšlikumiem, kas attiecas uz politikas jomām, kurās ES ir ekskluzīva kompetence, neattiecas valstu parlamentu veikta subsidiaritātes kontrole.

vēl vairāk nekā iepriekšējos gados vērsa uz tiesību aktu projektiem, uz kuriem attiecas subsidiaritātes kontrole (tādējādi izslēdzot priekšlikumus politikas jomās, kurās ES ir ekskluzīva kompetence, piemēram, tirdzniecība vai konkurence). Tas arī liecina, ka pamatoto atzinumu skaita samazināšanās pēdējos gados nav skaidrojama ar to, ka Komisijas priekšlikumi tiek izvērtēti mazāk rūpīgi. Šā pieņēmuma pamatā ir arī lielais skaits atzinumu, kas saņemti politiskā dialoga kontekstā, un arī tas skaidri apstiprina attiecīgo priekšlikumu atbilstību subsidiaritātes principam.

Komisijā valstu parlamentu vai palātu izvirzītos jautājumus īpaši dara zināmus attiecīgajiem Komisijas locekļiem un struktūrvienībām un attiecībā uz tiesību aktu priekšlikumiem – Komisijas pārstāvjiem, kas piedalās likumdevēju sarunās.

## 4.2. DALĪBA UN DARBĪBAS JOMA

Tāpat kā iepriekšējos gados, Komisijai nosūtīto atzinumu skaits ievērojami atšķirās starp valstu parlamentiem. To valstu parlamentu vai palātu skaits, kas nav sniegušas atzinumus, nedaudz palielinājās<sup>89</sup> – no septiņām palātām uz deviņām<sup>90</sup> no kopskaitā 39 palātām (sk. 2. pielikumu). Tas nozīmē, ka 2023. gadā sešu dalībvalstu parlamenti<sup>91</sup> (2022. gadā – pieci) neiesaistījās rakstiskajā politiskajā dialogā oficiāli pieņemtu atzinumu sūtīšanas veidā. Tomēr ir vērts pieminēt, ka starp to sešu valstu parlamentiem, kas atzinumus nesniedza, bija, piemēram, Igaunijas *Riigikogu*, kas saziņai ar Komisiju izmantoja tieši adresētas vēstules, un Slovēnijas *Državni svet*, kas organizēja savu parlamenta deputātu vizīti Komisijā.



**Desmit aktīvākās palātas izdeva 320 atzinumus (80 % no to kopskaita).** Tas atbilda pēdējo gadu vidējam rādītājam<sup>92</sup>. 2023. gadā šīs palātas bija: Čehijas *Senát* un Portugāles *Assembleia da República* (katra pa 41 atzinumam), Čehijas *Poslanecká sněmovna* un Itālijas *Camera dei Deputati* (katra pa 36 atzinumiem), Vācijas *Bundesrat* un Rumānijas *Camera Deputaților* (katra pa 35 atzinumiem), Rumānijas *Senat* (29 atzinumi), Itālijas *Senato della Repubblica* (26 atzinumi), Spānijas *Cortes Generales* (24 atzinumi) un Francijas *Sénat* (17 atzinumi). Šīs palātas ir vienas no

<sup>89</sup> 2022. gadā: 7; 2021. gadā: 8; 2020. gadā: 12; 2019. gadā: 17; 2018. gadā: 10.

<sup>90</sup> Sk. 3. pielikumu.

<sup>91</sup> Bulgārijas, Grieķijas, Igaunijas, Latvijas, Maltas un Slovēnijas parlamenti.

<sup>92</sup> 2022. gadā: 79 %, 2021. gadā: 79 %, 2020. gadā: 85 %, 2019. gadā: 73 %, 2018. gadā: 83 %, 2017. gadā: 74 %, 2016. gadā: 73 %.



pēdējos gados aktīvākajām palātām. Šā dokumenta 2. pielikumā ir norādīts katras palātas iesūtīto atzinumu skaits.

Dažādu valstu parlamentu vai palātu atzinumi atšķirās arī pēc būtības. Daži parlamenti vai palātas galvenokārt pievērsās tam, lai pārbaudītu, vai Komisijas priekšlikums atbilst subsidiaritātes un proporcionalitātes principiem. Citi sniedza sīkākas piezīmes par priekšlikumu saturu vai nosūtīja pašiniciatīvas atzinumus, kuros nebija atsauces uz konkrētu Komisijas priekšlikumu. 25 pašiniciatīvas atzinumos vairākkārt tika aplūkoti ne tikai tādi temati kā Ukrainas civiliedzīvotāju – arī bērnu – piespiedu pārvietošana uz Krieviju, Gazas josla un Izraēlas un palestīniešu konflikts, bet arī tādi konkrēti politikas jautājumi kā kodolenerģija, aborti un ārējās attiecības.

Jāuzsver, ka 2023. gadā tika saņemti vairāki jauni valstu parlamentu iesniegumu veidi. Piemēram, divas palātas uz tiesību aktu priekšlikumu apspriešanu reaģēja vai nu ar atzinumu, kas iesniegts dialoga sarunu laikā (Francijas *Sénat* saistībā ar priekšlikumu Mākslīgā intelekta aktam), vai ar dažādiem secīgiem viena un tā paša parlamenta atzinumiem dažādos likumdošanas procesa posmos (Vācijas *Bundesrat* četri atzinumi par priekšlikumu ES Mediju brīvības aktam). 14 valstu parlamenti, gatavojoties dialogam, ES iestādēm adresēja kopīgu paziņojumu, aicinot tos nodrošināt, ka dialoga sarunās par Šengenas Robežu kodeksa pārskatīšanu tiek pienācīgi risināti jautājumus par migrācijas instrumentalizācijas risku. Somijas *Eduskunta* iesniedza pašiniciatīvas atzinumu par vairākiem deleģēto un īstenošanas aktu projektiem, kas saistīti ar materiāliem, kuri nonāk saskarē ar dzeramo ūdeni – tas ir pirmais gadījums, kad iesniegts atzinums par deleģēto un īstenošanas aktu projektiem.

#### 4.3. POLITISKĀ DIALOGA IETVAROS SNIEGTO ATZINUMU GALVENIE TEMATI

Runājot par atsevišķām iniciatīvām, par kurām piezīmes tika saņemtas visbiežāk, visvairāk atzinumu valstu parlamenti nosūtīja saistībā ar **Komisijas 2023. gada darba programmu**, priekšlikumu par **iepakojumu un iepakojuma atkritumiem**\*<sup>93</sup> un priekšlikumu par **augiem, kas iegūti ar noteiktiem jauniem genomikas paņēmieniem, kā arī par pārtiku un barību, kas satur šādus augus**\* (par katru – 9 atzinumi); priekšlikumu par **Eiropas vecāku stāvokļa apliecības izveidi**\* un priekšlikumu par **korupcijas apkarošanu**\* (par katru – 8 atzinumi); priekšlikumu par **gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai** un priekšlikumu, ar ko izveido **Savienības sertifikācijas satvaru oglekļa piesaistījumiem** (par katru – 7 atzinumi); priekšlikumu **Eiropas Mediju brīvības aktam**, priekšlikumu par **komunālo notekūdeņu attīrīšanu**, priekšlikumu par **Savienības kodeksu, kas attiecas uz cilvēkiem paredzētām zālēm**, priekšlikumu par **cilvēkiem paredzētām zālēm un noteikumiem, kuri reglamentē Eiropas Zāļu aģentūras darbību**, priekšlikumu par **prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām**, priekšlikumu **Augsnes monitoringa aktam**\* un priekšlikumu par **maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos**\* (par katru – 6 atzinumi).

Tāpat kā iepriekšējos gados arvien lielāks skaits valstu parlamentu<sup>94</sup> analizēja **Komisijas 2023. gada darba programmu**<sup>95</sup> – saistībā ar to 2023. gadā tika pieņemti deviņi atzinumi (papildus vienam atzinumam, kas tika sniegts jau 2022. gadā). Tādējādi tas kļuva par Komisijas

<sup>93</sup> 3. pielikumā ir uzskaitītas Komisijas iniciatīvas, par kurām tika iesniegti vismaz pieci atzinumi. Šajā iedaļā sniegts pārskats par Komisijas sešām galvenajām prioritārajām jomām, par kurām tika saņemti vismaz seši atzinumi par katru. Atzinumi, kas attiecas uz priekšlikumiem, kuri atzīmēti ar zvaigznīti (\*), šajā iedaļā nav iekļauti, jo par tiem ir saņemti arī vismaz divi pamatoti atzinumi, un tāpēc tie jau ir ietverti šā ziņojuma 3.2. iedaļā.

<sup>94</sup> 2023. gadā atzinumus nosūtīja Francijas *Sénat*, Horvātijas *Hrvatski Sabor*, Lietuvas *Seimas*, Luksemburgas *Chambre des députés*, Ungārijas *Országgyűlés*, Nīderlandes *Tweede Kamer* un *Eerste Kamer*, Portugāles *Assembleia da República* un Rumānijas *Senat*. Zviedrijas *Riksdag* vienu atzinumu nosūtīja 2022. gada beigās. Par Komisijas 2022. gada darba programmu tika saņemti seši šādi atzinumi.

<sup>95</sup> COM(2022) 548 final.

dokumentu, kas saņēma visvairāk atzinumu politiskā dialoga ietvaros. Tas arī nozīmēja, ka saistībā ar Komisijas 2023. gada darba programmu tika saņemts vislielākais skaits atzinumu, salīdzinot ar jebkuru no iepriekšējām Komisijas darba programmām. Par to sniegto atzinumu skaits bija ievērojami lielāks nekā par Komisijas 2022. gada darba programmu (par 2022. gada programmu tika saņemti seši atzinumi – pieci atzinumi 2022. gadā un viens atzinums 2021. gadā). Turklāt tiek ziņots, ka daudz pārbaužu tiek veikts, nesniedzot atzinumus<sup>96</sup>. Kopumā tas liecina par to, ka valstu parlamenti arvien vairāk stratēģiski izmanto īpašo atzinumu sniegšanas instrumentu saistībā ar Komisijas darba programmu, lai uzsvērtu savu atbalstu paziņotajām prioritātēm un Komisijas iniciatīvām, kas saistītas ar attiecīgās valsts politiskajām prioritātēm, un lai ziņotu par nacionālajām īpatnībām, kuras, pēc šo parlamentu domām, būtu jāņem vērā.

Valstu parlamenti savos atzinumos par Komisijas 2023. gada darba programmu norādīja uz Krievijas agresijas kara pret Ukrainu ietekmi, mudināja Komisiju atbalstīt Ukrainu tik ilgi, cik nepieciešams, un pauda atbalstu ES paplašināšanās procesam. Trīs palātas aicināja reformēt elektroenerģijas tirgu. Ņemot vērā 2024. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanas, piecas palātas uzsvēra Komisijas Demokrātijas aizsardzības paketes, tai skaitā iniciatīvas par ES demokrātijas telpas aizsardzību pret slēptu ārvalstu ietekmi, lielo nozīmi. Ungārijas *Országgyűlés* kritizēja Eiropas Mediju brīvības aktu, jo uzskatīja, ka tas būtiski ierobežo dalībvalstu kompetenci mediju jomā. Trīs palātas norādīja uz ekonomikas pārvaldības pārskatīšanas lielo nozīmi, un divas no tām arī uzsvēra, ka svarīgi stiprināt euro (arī tā digitālo formātu). Četras palātas uzsvēra, ka ir svarīgi stiprināt drošību un aizsardzību dažādos veidos (arī kosmosa aizsardzības ziņā, stiprināt ES ārējās robežas un iedarbīgā veidā vērsties pret nelegālās migrācijas plūsmām un cilvēku tirdzniecības tīkliem, kā arī stiprināt jūrlietu stratēģiju). Visas palātas atzina, ka ir svarīgi izstrādāt piemērotāku migrācijas sistēmu. Francijas *Sénat* aicināja izstrādāt pārredzamākas un visaptverošākas darba programmas un aicināja Komisiju savas likumdošanas iniciatīvas sistemātiski pamatot ar ietekmes novērtējumiem<sup>97</sup>.

Savās atbildēs Komisija uzsvēra, ka Komisijas 2023. gada darba programmas mērķis ir turpināt atbalstīt ES atveseļošanu no Covid-19 pandēmijas un reaģēt uz steidzamām vajadzībām, ko radījis Krievijas agresijas karš pret Ukrainu un no tā izrietošās enerģētikas un dzīves dārdzības krīzes. Nesenās krīzes arī parādīja, ka ir jāpaātrina Komisijas prioritāšu īstenošana, jo īpaši cīņa pret klimata pārmaiņām un digitālās pārkārtošanās pabeigšana. Daudzās saistītās Komisijas 2023. gada darba programmas iniciatīvas apliecina Komisijas skaidru apņemšanos veikt turpmākus pasākumus saistībā ar Konferenci par Eiropas nākotni ieteikumiem. Komisija minēja, ka par prioritāti ir jānosaka zaļa, bezoglekļa un digitāla Eiropa ar spēcīgu ekonomisko pamatu, kas balstīts uz vienoto tirgu. Komisija norādīja, ka arvien lielākas bažas rada dezinformācijas uzbrukumi ES demokrātijas un mediju telpai, it īpaši pēdējos gados un saistībā ar Krievijas iebrukumu Ukrainā. Komisija bija izlēmīgi rīkojusies saskaņā ar Eiropas Demokrātijas rīcības plānu, lai veicinātu brīvas un godīgas vēlēšanas, aizsargātu mediju plurālismu un cīnītos pret dezinformāciju.

Ievērojamu valstu parlamentu uzmanību piesaistīja vairāki saskaņā ar prioritāti “Eiropas zaļais kurss” sagatavoti priekšlikumi, par kuriem gan pamatoti atzinumi netika sniegti, un tie bija šādi:

---

<sup>96</sup> Saskaņā ar COSAC sekretariāta 2024. gada martā sagatavoto 41. pusgada ziņojumu par norisēm Eiropas Savienības procedūru un prakses jomā saistībā ar parlamentāro pārbaudi tikai astoņi no 34 valstu parlamenti/palātām, kas atbildēja uz jautājumiem par Komisijas darba programmu (uz jautājumiem atbildes sniedza visi parlamenti, izņemot Beļģijas *Sénat/Senaat* un Vācijas *Bundestag*, kamēr Īrijas, Spānijas un Austrijas divpalātu parlamentu palātas katra uz anketas jautājumiem iesniedza atsevišķu atbilžu kopumu), norādīja, ka nav veikuši šī dokumenta pārbaudi. Ziņojums ir pieejams tīmekļa vietnē <https://ipexl.europarl.europa.eu/IPEXL-WEB/conferences/cosac/event/8a8629a88c42a971018c43c0bdee000a>.

<sup>97</sup> Pat tajos retajos gadījumos, kad ietekmes novērtējums netiek iesniegts kopā ar priekšlikumu (lai gan tas principā būtu bijis nepieciešams, bet praksē tas nebija iespējams un atkāpe bija piešķirta, piemēram, priekšlikuma steidzamības dēļ), Komisija saskaņā ar Komisijas Labāka regulējuma pamatnostādņem (SWD(2021) 305 final) vēl aizvien trīs mēnešu laikā pēc iniciatīvas pieņemšanas iesniedz “analītisku dokumentu dienestu darba dokumenta veidā, kurā izklāstīti pierādījumi, uz kuriem balstīts priekšlikums, un sniegta izmaksu tāmes”.

priekšlikums **regulai par oglekļa piesaistījumiem**, priekšlikums **direktīvai par gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai** un priekšlikums **direktīvai par komunālo notekūdeņu attīrīšanu**.

Saistībā ar priekšlikumu regulai, ar ko izveido ES sertifikācijas satvaru **oglekļa piesaistījumiem**<sup>98</sup>, tika sniegti septiņi atzinumi<sup>99</sup>. Vairākas palātas pauda šaubas par ES regulējuma saderību ar valstu shēmām un uzskatīja, ka ir vajadzīgi precizējumi par sertifikācijas satvaru pārvaldību un finansēšanu un par ES oglekļa piesaistes darbību reģistra izveidi. Dažas palātas pauda bažas par administratīvo slogu, ko rada šā jaunā regulējuma izveide, un apšaubīja pilnvaru deleģēšanu Komisijai.

Savās atbildēs Komisija norādīja, ka saskaņā ar tās ierosināto regulu dalībvalstis ar zināmiem nosacījumiem varētu pieteikties jebkuras esošas valsts sertifikācijas shēmas atzīšanai ES līmenī, ka tās priekšlikumā bija iekļauti noteikumi, lai līdz minimumam samazinātu sertifikācijas izmaksas, un ka operatori varētu samazināt monitoringa un ziņošanas izmaksas, izmantojot Komisijas pieņemtās sertifikācijas metodikas un tālīzpētes tehnoloģijas (piemēram, *Copernicus*). Komisija arī paskaidroja, ka ES kvalitātes kritēriji būtu jāsteno, izmantojot tehniskās sertifikācijas metodikas, kas ir pielāgotas plašajam pašreizējo oglekļa piesaistes darbību klāstam. Tam būtu vajadzīgs plašs tehnisks darbs un plaša apspriešanās ar ieinteresētajām personām, un to vislabāk varētu veikt, izmantojot deleģētos aktus.

Saistībā ar priekšlikumu **direktīvai par gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai** (pārstrādāta redakcija)<sup>100</sup> tika sniegti septiņi atzinumi politiskā dialoga ietvaros<sup>101</sup>. Vairākas palātas uzskatīja, ka nulles gaisa piesārņojuma mērķi būtu grūti sasniegt un ka priekšlikumā noteiktie mērķrādītāji ir pārāk vērienīgi vai arī to ietekme uz budžetu ir pārāk liela. Viena palāta konstatēja, ka nav pievērsta uzmanība kaimiņvalstu izraisīta pārrobežu gaisa piesārņojuma problēmai. Viena palāta uzsvēra, ka ir vajadzīgs kopīgas atbildības mehānisms, kurā būtu iesaistīta gan ES, gan dalībvalstis (kā tas ir ES Klimata akta gadījumā), un uzstāja, ka ir jānodrošina pienācīga mijiedarbība starp emisiju tiesību aktu pīlāriem (tajā skaitā ierosinātajām robežvērtībām 2030. gadam un “Euro 7” emisiju standartu). Viena palāta ierosināja direktīvā iekļaut iekštelpu gaisa kvalitātes standartus un noteikumus par smakojošām emisijām. Divas palātas uzskatīja, ka tiesības uz kompensāciju par kaitējumu veselībai ir pārāk plašas, jo tās paredz pat kolektīvas rīcības iespēju celt prasību, lai pieprasītu kompensāciju par kaitējumu veselībai, kas radies gaisa kvalitātes noteikumu neievērošanas dēļ, un nav noteikts termiņš prasību iesniegšanai.

Savās atbildēs Komisija uzsvēra, ka tās mērķis ir noteikt īstenojamu ceļu, kā līdz 2050. gadam sasniegt nulles piesārņojuma mērķi attiecībā uz gaisa piesārņojumu, nosakot vērienīgus, bet sasniedzamus gaisa kvalitātes mērķrādītājus. Ierosināto direktīvu nevar pielīdzināt ES Klimata aktam, jo siltumnīcefekta gāzu emisijām ir vienāda ietekme neatkarīgi no to rašanās vietas, bet ietekme uz gaisa kvalitāti atšķiras atkarībā no vietējiem apstākļiem un pasākumiem. Attiecībā uz pārrobežu jautājumiem ierosinātā direktīva stiprinātu kārtību sadarbībai un ātrai informācijas apmaiņai starp dalībvalstīm, lai novērstu gaisa kvalitātes standartu pārkāpumus pārrobežu gaisa piesārņojuma dēļ. Komisija piekrita, ka kopš priekšlikuma pieņemšanas ir mainījies politikas konteksts, daļēji tāpēc, ka tika pieņemts priekšlikums par “Euro 7” emisiju standartu. Kompetentajām iestādēm tas būtu jāņem vērā, izstrādājot gaisa kvalitātes stratēģiju un gaisa kvalitātes uzlabošanas plānus. Iekštelpu gaisa kvalitāte un smakojošās emisijas neietilpa ierosinātās direktīvas darbības jomā. Komisija uzsvēra, ka priekšlikuma mērķis ir noteikt efektīvas tiesības cilvēkiem pieprasīt un saņemt kompensāciju par kaitējumu cilvēka veselībai, tajā skaitā kolektīvas rīcības iespēju.

---

<sup>98</sup> COM(2022) 672 final.

<sup>99</sup> Vācijas *Bundesrat*, Spānijas *Cortes Generales*, Itālijas *Camera dei Deputati*, Lietuvas *Seimas*, Nīderlandes *Eerste Kamer*, Portugāles *Assembleia da República* un Rumānijas *Senat*.

<sup>100</sup> COM(2022) 542 final.

<sup>101</sup> Čehijas *Senát* un *Poslanecká sněmovna*, Vācijas *Bundesrat*, Spānijas *Cortes Generales*, Itālijas *Senato della Repubblica*, Portugāles *Assembleia da República* un Rumānijas *Senat*.

Saistībā ar priekšlikumu pārstrādāt **Komunālo notekūdeņu attīrīšanas direktīvu**<sup>102</sup> tika sniegti seši atzinumi<sup>103</sup>. Lielākajā daļā atzinumu priekšlikums tika novērtēts atzinīgi, bet dažas palātas uzskatīja, ka ir maz ticams, ka šī nozare līdz 2040. gadam sasniegs energoneitralitāti, jo pieaug pieprasījums pēc komunālo notekūdeņu attīrīšanas saistībā ar tehnoloģiskā aprīkojuma paplašināšanu un ir vajadzīgas lielas investīcijas. Par ierosināto ražotāja paplašinātas atbildības shēmu tika pausti dažādi viedokļi: divas palātas to nepārprotami atbalstīja, un viena palāta ierosināja to attiecināt arī uz citām nozarēm. Savukārt cita palāta apgalvoja, ka nav iespējams pilnībā izvairīties no visu farmaceitisko produktu toksisko atlieku nonākšanas notekūdeņos un ka ir jāņem vērā ES farmācijas nozares konkurētspēja un novatorisms. Viena palāta norādīja, ka ierosinātā monitoringa uzdevumu paplašināšana un informācijas sniegšana ievērojami palielinātu administratīvo slogu iestādēm un operatoriem. Divas palātas iebilda pret, pēc to domām, pārmērīgu deleģēto aktu izmantošanu.

Savās atbildēs Komisija uzstāja, ka ir iespējams panākt komunālo notekūdeņu attīrīšanas energoneitralitāti, pat ja priekšlikumā ir iekļautas stingrākas attīrīšanas prasības. Sākotnējās investīcijas jauno mērķu sasniegšanai tiktu veiktas laikposmā no 2030. līdz 2040. gadam. Tas padarītu notekūdeņu nozari noturīgāku pret enerģijas cenu svārstībām un veicinātu ES enerģētisko neatkarību. Attiecībā uz ierosināto ražotāja atbildības shēmas paplašināšanu Komisija atsauca uz savu ietekmes novērtējumu, kas parādīja, ka ekonomiskā ietekme uz farmācijas nozari būtu minimāla un neitrāla attiecībā uz ES ražošanas nozares vispārējo konkurētspēju, jo tas vienlīdz ietekmētu kā importētājus, tā ES ražotājus. Attiecībā uz uzraudzības un informēšanas prasībām Komisija apliecināja, ka tā ir izstrādājusi priekšlikumu tā, lai mazinātu slogu, ko rada ziņošanas prasību pieaugums.

Saistībā ar priekšlikumu **Eiropas Mediju brīvības aktam**<sup>104</sup>, kas tika pieņemts saskaņā ar prioritāti “Jauns impulss Eiropas demokrātijai”, 2023. gadā tika sniegti seši atzinumi<sup>105</sup> (papildus 12 atzinumiem, kas jau bija saņemti 2022. gadā)<sup>106</sup>. Valstu parlamenti turpināja apšaubīt ieviešanu valstu kompetencē mediju plurālisma jomā, noteikumus par mediju tirgus koncentrāciju novērtēšanu un Eiropas Mediju pakalpojumu padomes neatkarību. Vairākas palātas aicināja vēl vairāk stiprināt žurnālistu aizsardzības noteikumus, arī aizsardzību pret ļaunprātīgu tiesvedību. Vairākas palātas arī aicināja pastiprināt noteikumus par lielām tiešsaistes platformām, uzliedzot tām pienākumu publiskot satura izņemšanas iemeslus. Viena no palātām aicināja aizliegt tiešsaistē ievietota satura bloķēšanu bez iepriekšējas cilvēka veiktas pārbaudes. Viena palāta – Vācijas *Bundesrat* – likumdošanas cikla laikā par šo priekšlikumu nosūtīja četrus atzinumus (pēdējos divus 2023. gadā). Tās trešajā atzinumā tika paustas bažas par ieviešanu valstu kompetencē un par dialoga sarunu sākšanas mērķu noteikšanu. Tās ceturtajā atzinumā tika atkārtoti galvenie argumenti saistībā ar dialoga sarunu pēdējo posmu.

Savās atbildēs Komisija uzsvēra, ka priekšlikumā tā pilnībā atzīst un saglabā dalībvalstu kompetenci mediju plurālisma jomā un ka ierosinātais tiesību akts nemainītu dalībvalstu spēju konkrēti noteikt sabiedriskās apraides kompetenci, organizāciju un finansējumu. Komisija atkārtoti puda aņemšanu pastiprināt žurnālistu aizsardzību, izmantojot ierosināto tiesību aktu un priekšlikumu direktīvai par sabiedrības līdzdalībā iesaistījušos personu aizsardzību pret acīmredzami nepamatotu vai ļaunprātīgu tiesvedību. Attiecībā uz Eiropas Mediju pakalpojumu padomi Komisija uzsvēra, ka padomes neatkarību nodrošina tas, ka tās sastāvā ir neatkarīgas valstu mediju regulatīvās iestādes, un to vēl vairāk stiprina padomes lēmumu pieņemšanas kārtība, kam nepieciešams divu trešdaļu tās locekļu vairākums. Attiecībā uz mediju tirgus koncentrācijas

---

<sup>102</sup> COM(2022) 541 final.

<sup>103</sup> Čehijas *Senát* un Čehijas *Poslanecká sněmovna*, Vācijas *Bundesrat*, Spānijas *Cortes Generales*, Itālijas *Senato della Repubblica* un Austrijas *Bundesrat*.

<sup>104</sup> COM(2022) 457 final.

<sup>105</sup> Vācijas *Bundesrat* (divi atzinumi 2023. gadā), Francijas *Assemblée nationale*, Itālijas *Senato della Repubblica* un Kamerunā *Camera dei Deputati* un Nīderlandes *Eerste Kamer*.

<sup>106</sup> Sk. 2022. gada ziņojumu: COM(2023) 640 final.

novērtējumu Komisija norādīja uz savu minimālas saskaņošanas pieeju, kas atstāj dalībvalstīm plašu rīcības brīvību ņemt vērā savas regulatīvās tradīcijas un valstu mediju tirgu specifiku. Attiecībā uz lielajām tiešsaistes platformām Komisija atgādināja, ka ļoti lielām tiešsaistes platformām ir pienākums publiskot satura apturēšanas un ierobežošanas iemeslus.

Valstu parlamentu ievērojamu interesi izraisīja **ES farmācijas jomas pamata tiesību aktu pārskatīšana**, kas tika veikta saskaņā ar prioritāti "Mūsu eiropēiskā dzīvesziņa". Seši atzinumi<sup>107</sup> tika sniegti saistībā ar priekšlikumu par **Savienības kodeksu, kas attiecas uz cilvēkiem paredzētām zālēm**<sup>108</sup>, un arī par priekšlikumu, ar ko nosaka ES procedūras **cilvēkiem paredzēto zāļu reģistrēšanai un uzraudzībai** un ar ko paredz **noteikumus, kuri reglamentē Eiropas Zāļu aģentūru**<sup>109</sup>. Dažas palātas izklāstīja savus viedokļus arī par diviem citiem paketē iekļautajiem dokumentiem: pievienoto Komisijas paziņojumu<sup>110</sup> un priekšlikumu Padomes ieteikumam saistībā ar **cīņu pret rezistenci pret antimikrobiāliem līdzekļiem**<sup>111</sup>. Dažas bažas, ko valstu parlamenti puda savos atzinumos, bija saistītas ar iespējamu proporcionalitātes principa pārkāpumu, tirgus ekskluzivitātes standarta ilguma samazināšanu bāreņzālēm, "Bolar" noteikuma, kas attiecas uz atbrīvojumiem no patenti piešķirtajām tiesībām, grozīšanu, decentralizētām zāļu ražotnēm un vaučeru izmantošanu.

Savās atbildēs Komisija apgalvoja, ka priekšlikumi nebija plašāki par to, kas ir nepieciešams pārskatīšanas mērķu sasniegšanai. Tā atzina, ka tirgus ekskluzivitātes parastais ilgums bāreņzālēm tiek samazināts par vienu gadu, bet paskaidroja, ka attiecībā uz dažām bāreņzālēm šis ilgums tiks pagarināts par trim gadiem ar mērķi veicināt pētniecību un izstrādi. Tā arī paskaidroja, ka ierosinātā "Bolar" noteikuma grozījuma mērķis ir atvieglot ģenērisko zāļu ienākšanu tirgū tūlīt pēc regulatīvās aizsardzības perioda beigām. Komisija skaidri norādīja, ka pat tad, ja dažas ražotnes būtu decentralizētas, centrālā ražotne joprojām būtu atbildīga par visu decentralizēto ražotņu darbības aspektu uzraudzību un ka tāpēc priekšlikums nemazinātu kontroles un uzraudzības līmeni. Tā arī paskaidroja, ka noteikumi reglamentēs tālāk nododamos datu ekskluzivitātes vaučerus ražotājiem, kuri izstrādās jaunus antimikrobiālos līdzekļus.

Valstu parlamentu ievērojamu interesi izraisīja **tiesību aktu priekšlikumu kopums par ES ekonomikas pārvaldības noteikumu reformu**<sup>112</sup>, kas pieņemts saistībā ar prioritāti "Ekonomika, kas darbojas cilvēku labā", un par to tika sniegti seši atzinumi<sup>113</sup>. Vairākas palātas norādīja, ka ir jāprecizē nepieciešamie parāda un deficīta samazināšanas parametri, lai tie atbilstu apstākļiem dažādās dalībvalstīs, uz kurām tie attiecas. Viena palāta norādīja, ka trūkst kritērija publisko investīciju (jo īpaši investīciju zaļās un digitālās pārkārtošanās procesos) atbrīvošanai no gada deficīta aprēķina. Cita palāta iebilda pret ES publiskā sektora grāmatvedības standartu ieviešanu, kas, pēc tās domām, nepalīdzētu sasniegt budžeta uzraudzības mērķus. Viena palāta norādīja, ka budžeta plāni, kas aptver līdz 17 gadiem (ieskaitot korekcijas periodu no 4 līdz 7 gadiem), nebūtu saderīgi ar valsts vēlēšanu biežumu. Viena palāta ieteica precizēt un ierobežot Komisijas spēju pieņemt deleģētos aktus, kuru mērķis ir nodrošināt lietderīgu ekonomikas politikas koordināciju un daudzpusēju budžeta uzraudzību.

Savās atbildēs Komisija uzsvēra šī tiesību aktu priekšlikumu kopuma mērķi palielināt valstu atbildību, ko varētu panākt, valstu parlamentiem aktīvāk iesaistoties ekonomikas un budžeta uzraudzībā. Tā atzina, ka dalībvalstu fiskālā situācija, problēmas un ekonomiskās perspektīvas ievērojami atšķiras, bet norādīja, ka ierosinātajā pārskatītajā satvarā vairāk tiks ņemtas vērā

---

<sup>107</sup> Čehijas *Poslanecká sněmovna* un *Senát*, Itālijas *Senato della Repubblica* un *Camera dei Deputati*, Rumānijas *Senat* un Vācijas *Bundesrat*.

<sup>108</sup> COM(2023) 192 final.

<sup>109</sup> COM(2023) 193 final.

<sup>110</sup> COM(2023) 190 final.

<sup>111</sup> COM(2023) 191 final.

<sup>112</sup> COM(2023) 240 final, COM(2023) 241 final un COM(2023) 242 final.

<sup>113</sup> Čehijas *Senát*, Vācijas *Bundesrat*, Īrijas *Oireachtas*, Francijas *Sénat* un Itālijas *Senato della Repubblica* un *Camera dei Deputati*.



atšķirības starp valstīm un to konkrētās valsts parāda problēmas. Ar šiem priekšlikumiem Komisija centās pāriet uz tādu uzraudzības sistēmu, kura ir vairāk balstīta uz risku un kuras centrālais elements būtu valsts parāda atmaksājamība, vienlaikus ar investīcijām un reformām veicinot ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi. Attiecībā uz ES publiskā sektora grāmatvedības standartiem Komisija norādīja, ka ierosinātajā tiesību aktu priekšlikumu kopumā nebūs paredzēti nekādi īpaši uzkrājumu grāmatvedības standarti un ka tas tiks atstāts dalībvalstu ziņā. Ierosinātā direktīva par prasībām budžeta struktūrām neskaru budžeta autonomijas principu. Attiecībā uz valstu plānu grafiku Komisija skaidri norādīja, ka tie varētu attiekties uz četrus vai piecus gadu laikposmu atkarībā no dalībvalstu vēlēšanu cikliem un ka jauna valdība, stājoties amatā, varētu ierosināt jaunu plānu.

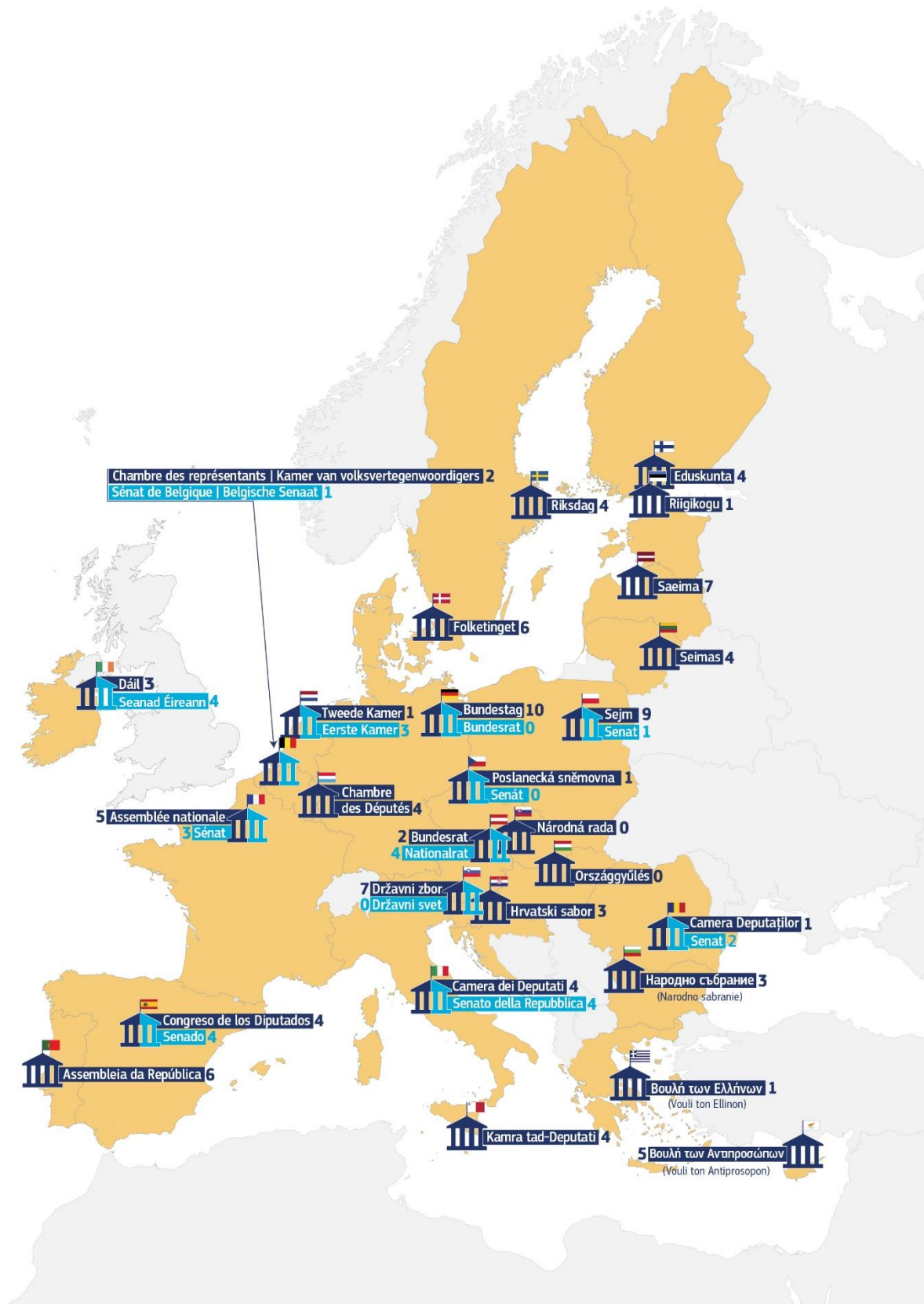
## **5. KONTAKTI, APMEKLĒJUMI, SANĀKSMES, KONFERENCES UN CITAS AKTIVITĀTES**

### **5.1. Komisijas apmeklējumi valstu parlamentos un sanāksmes ar to pārstāvjiem**

Mutiskais politiskais dialogs starp Komisiju un valstu parlamentiem ietver dažādus mijiedarbības veidus: Komisijas locekļu apmeklējumus valstu parlamentos un valstu parlamentu delegāciju apmeklējumus Komisijā, Komisijas dalību parlamentu (komiteju) sanāsmēs un konferencēs (arī *COSAC*), Komisijas prezentācijas valstu parlamentu pastāvīgajiem pārstāvjiem Briselē, notiekošās debates par Komisijas darba programmām un Eiropas pusgada dialogus.

Komisijas locekļi 2023. gadā piedalījās 127 apmeklējumos valstu parlamentos un sanāsmēs ar to delegācijām, apmeklējot gandrīz visus valstu parlamentus un palātas. Tas ir mazāk nekā iepriekšējos divos gados, bet pārsniedz pēdējo četru gadu vidējo rādītāju (143 apmeklējumi 2022. gadā, 130 apmeklējumi 2021. gadā, 101 apmeklējums 2020. gadā un 55 apmeklējumi 2019. gadā; Covid-19 pandēmijas dēļ 2020. un 2021. gadā tika organizēts mazāk sanāksmju, un tām bija jānotiek galvenokārt virtuālā formātā). Komisiju apmeklēja arī sešas darbinieku grupas no dažādu valstu parlamentiem, un tālāk dotajā kartē šie apmeklējumi nav iekļauti.

**Komisijas locekļu apmeklējumu valstu parlamentos un sanāksmju ar to pārstāvjiem skaits 2023. gadā (kopā pa visām dalībvalstīm: 127)**



## 5.2. Parlamentu sanāksmes un konferences

Starpparlamentārajās sanāksmes un konferencēs<sup>114</sup> 2023. gadā galvenā uzmanība galvenokārt tika pievērsta ilgstošajam karam Ukrainā. Atkārtojās tādi jautājumi kā demokrātija, enerģijas piegāde un paplašināšanās. Komisijas locekļi piedalījās:

- Eiropas Savienības parlamentu Eiropas lietu komiteju konferencē (*COSAC*)<sup>115</sup>,
- Eiropas parlamentārajā nedēļā<sup>116</sup>,
- Eiropola Kopīgajā parlamentārās uzraudzības grupā<sup>117</sup>,
- dažādās parlamentu konferencēs (*IPC*)<sup>118</sup> un komiteju sanāksmēs (*ICM*)<sup>119</sup>.

Attiecībā uz *COSAC* sanāksmēm 2023. gadā pilnībā tika atjaunota prakse, kas pastāvēja pirms Covid-19. Divas *COSAC* priekšsēdētāju sanāksmes (29.–30. janvāris un 17.–18. septembris) un divas *COSAC* plenārsēdes (14.–16. maijs un 26.–28. novembris) notika tikai klātienē formātā Zviedrijas un Spānijas – tābrīža ES Padomes prezidentvalstu – galvaspilsētās. Pēc katras plenārsesijas tika sagatavoti secinājumi<sup>120</sup>, nostājas dokuments<sup>121</sup> un pusgada ziņojums. Komisija sniedza rakstiskas atbildes uz *COSAC* pieņemtajiem nostājas dokumentiem<sup>122</sup>. Iepriekšējos divos gados vērojamā prakse, proti, neformāla *COSAC* tiešsaistes viedokļu apmaiņa ar Komisijas locekļiem, 2023. gadā netika īstenota, kaut arī *COSAC* 2022. gada otrajā plenārsēdē pieņemtajos secinājumos bija atzīta to lietderība savlaicīgu un detalizētu diskusiju par konkrētām ES iniciatīvām nodrošināšanā.

Trijās no četrām iepriekš minētajām sanāksmēm Komisiju pārstāvēja viens no tās locekļiem. LXIX *COSAC* plenārsēdē Stokholmā priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena iepriekš ierakstītā programmatiskā videovēstījumā uzsvēra Komisijas sadarbību ar valstu parlamentiem. Komisāre

---

<sup>114</sup> Sīkāku informāciju skatīt Eiropas Parlamenta ziņojumā par Eiropas Parlamenta attiecībām ar valstu parlamentiem: <http://www.europarl.europa.eu/relnatparl/en/home/annual-reports.html>.

<sup>115</sup> *COSAC*, kurā Komisijai ir novērotājas statuss, ir vienīgais parlamentu forums, kas apstiprināts Līgumos, Protokolā Nr. 1 par valstu parlamentu lomu ES. Papildu informāciju skatīt vietnē <https://secure.ipex.eu/IPEXL-WEB/conferences/cosac>.

<sup>116</sup> Eiropas parlamentārā nedēļa pulcē ES, kandidātvalstu un novērotāju valstu parlamentu deputātus, lai apspriestu ekonomikas, budžeta, vides un sociālos jautājumus. 2023. gadā tās nosaukums bija “ES ekonomikas pārvaldība no parlamentārās perspektīvas”, un tā notika 27. un 28. februārī. Priekšsēdētājas izpildvietnieks Dombrovskis uzstājās ar programmatiskiem ievadvārdiem sesijā “Ekonomiskās un sociālās problēmas ģeopolitiskās nenoteiktības laikā”. Komisārs Hāns ievadīja sesiju “Atbalsts Ukrainai – valstu un ES budžeta krīzes risinājumi un parlamentu loma”. Komisārs Džentiloni uzstājās ar ievadvārdiem plenārsesijā, kas bija veltīta tematam “ES ekonomikas pārvaldības sistēmas pārskatīšana”.

<sup>117</sup> Eiropola kopīgās parlamentārās kontroles grupas 12. un 13. sanāksme notika 26. un 27. martā Stokholmā un 20. un 21. septembrī Eiropas Parlamentā. Komisāre Johansone klātienē apmeklēja pirmo sanāksmi un uzstājās ar programmatisku runu par cīņu pret organizēto noziedzību. Otrajā sanāksmē viņa sniedza videovēstījumu.

<sup>118</sup> *IPC*, kas bija veltīta tematam “Aprites bioekonomika: ceļš uz inovatīvāku, resursefektīvāku un konkurētspējīgāku Eiropu”, (20. februāris) piedalījās komisārs Sinkēvičs. *IPC*, kas bija veltīta tematam “Demokrātija Eiropā: kā parlamentārieši var palīdzēt aizsargāt un stiprināt demokrātiju un tiesiskumu?”, (18. un 19. jūnijs) piedalījās komisārs Reinderss. *IPC* nodokļu simpozijā par tematu “Nodokļu nākotne ES: turpmākie uzdevumi un nepieciešamās pārmaiņas” (24. un 25. oktobrī) pirmajā dienā ar noslēguma runu uzstājās priekšsēdētājas izpildvietnieks Dombrovskis, savukārt komisārs Džentiloni otrajā dienā sniedza programmatisku runu. *IPC* par tematu “Stabilitāte, ekonomikas koordinācija un pārvaldība Eiropas Savienībā” (2023. gada 26. un 27. oktobrī) videovēstījumu sniedza priekšsēdētājas izpildvietnieks Šefčovičs.

<sup>119</sup> *ICM* par tematu “Bērni – Eiropas centrā: divi gadi kopš Eiropas Garantijas bērniem izveides” (28. jūnijs) piedalījās priekšsēdētājas vietniece Šuica. *ICM* par tematu “Kohēzijas politikas nākotne: iespējas, izaicinājumi un turpmākie pasākumi” (7. novembris) piedalījās komisāre Ferreira. *ICM* par tematu “Tiesiskuma situācija ES” (4. decembris) ar videovēstījumu piedalījās komisārs Reinderss.

<sup>120</sup> [LXIX COSAC pieņemtie secinājumi](#) un [LXX COSAC pieņemtie secinājumi](#) (angļu un franču valodā).

<sup>121</sup> [LXIX COSAC pieņemtais nostājas dokuments](#) un [LXX COSAC pieņemtais nostājas dokuments](#) (angļu un franču valodā).

<sup>122</sup> [Komisijas atbilde uz LXIX COSAC pieņemto nostājas dokumentu](#) (pielikums) un [Komisijas atbilde uz LXX COSAC pieņemto nostājas dokumentu](#) (pielikums) (pieejams tikai angļu valodā).

Johansone piedalījās pirmajā priekšsēdētāju sanāksmē (klātienē) un LXX COSAC plenārsēdē (izmantojot videosaiti), lai apspriestu organizēto noziedzību un Migrācijas un patvēruma paktu.

Papildus šiem tematiem un ierastajai ES Padomes attiecīgo prezidentvalstu prioritāšu apspriešanai citi šajās sanāksmēs aplūkoti jautājumi bija situācija Ukrainā un tās nākotne ES (aptverti trijās no četrām sanāksmēm, ikreiz piedaloties Ukrainas parlamenta Komitejas Ukrainas integrācijai ES priekšsēdētājai Ivannai Klimpušai-Cincadzei (*Ivanna Klympush-Tsintsadze*)), vienotā tirgus 30. gadadiena, enerģētikas krīze, zaļā pārkārtošanās, atvērta stratēģiskā autonomija un attiecības ar Latīņameriku, kā arī situācija Izraēlā un Gazas joslā pēc 2024. gada 7. oktobra “Hamās” teroristu uzbrukumiem Izraēlai.

## 6. REĢIONĀLO PARLAMENTU LOMA

Reģionālie parlamenti netieši veicina Komisijas attiecības ar valstu parlamentiem. Kā paredzēts Protokolā Nr. 2, veicot ES tiesību aktu projektu subsidiaritātes pārbaudi nolūkā izdot pamatotus atzinumus, katras valsts parlaments vajadzības gadījumā var apspriesties ar reģionālajiem parlamentiem, kuriem ir likumdošanas pilnvaras.

Reģionālo parlamentu deputāti ir pārstāvēti arī Eiropas Reģionu komitejā, kura veic uzraudzību, izmantojot subsidiaritātes uzraudzības tīklu un savu tiešsaistes platformu, kas ir izstrādāta, lai sniegtu atbalstu reģionālo parlamentu ar likumdošanas pilnvarām dalībai agrīnās brīdināšanas mehānismā par subsidiaritāti (*REGPEX*)<sup>123</sup>.

Līgumos nav skaidri paredzēta tieša Komisijas un reģionālo parlamentu mijiedarbība, taču Komisija ņem vērā to sniegtos apsvērumus un atbild uz tiem. Komisijai rezolūcijas iesniedza mazāks skaits reģionālo parlamentu<sup>124</sup>, un kopējais rezolūciju skaits bija mazāks nekā iepriekšējos gados – 2023. gadā tika iesniegtas 32 rezolūcijas, kamēr 2022. gadā tādu bija 72, 2021. gadā – 50, bet 2020. gadā – 33. Tās attiecās uz dažādiem jautājumiem, piemēram, vācu valodā runājošo reģionālo parlamentu Briseles deklarāciju, holodomora atzīšanu par genocīdu, aprites ekonomiku, cilvēktiesībām, konferenci par Eiropas nākotni, kriptovalūtām, Eiropas Jaunatnes gadu, humanitāro sadarbību, Lielās piektdienas vienošanos un katalāņu statusu ES. Aptuveni trešā daļa rezolūcija bija vērsta uz konkrētiem Komisijas priekšlikumiem<sup>125</sup>, un astoņās no tām tika paustas bažas konkrēti par subsidiaritāti. Citi parlamenti piedalījās Komisijas rīkotajās sabiedriskajās apspriešanās, lai gan šo kanālu līdz šim ir aktīvi izmantojis tikai viens reģionālais parlaments, kas

---

<sup>123</sup> <http://portal.cor.europa.eu/subsidiarity/regpex/Pages/default.aspx>. Sikāku informāciju par Eiropas Reģionu komitejas subsidiaritātes kontroles pasākumiem sk. 2.4. iedaļā.

<sup>124</sup> Tie bija šādi reģionālie parlamenti: Flandrijas parlaments (Beļģija), Bavārijas un Bādenes-Virtembergas parlaments (Vācija), Baleāru salu parlaments un Basku Zemes parlaments (Spānija), Augšaustrijas parlaments un Vīnes provinces parlaments (Austrija), Vācijas un Austrijas reģionālo parlamentu priekšsēdētāju Eiropas konference, Dienvidtiroles Reģionālā asambleja, Beļģijas vāciski runājošās kopienas parlaments kopā ar Vācijas *Bundestag* un *Bundesrat*, Austrijas *Bundesrat*, kā arī Austrijas reģionālo parlamentu priekšsēdētāju konference. Bavārijas reģionālais parlaments sagatavoja vairāk nekā 50 % no šīm rezolūcijām (14). Citi īpaši aktīvi reģionālie parlamenti bija Basku Zemes parlaments (5 rezolūcijas), Baleāru salu parlaments (4 rezolūcijas) un Bādenes-Virtembergas parlaments (3 rezolūcijas).

<sup>125</sup> COM(2022) 542 final, COM(2022) 720 final, COM(2023) 31 final, COM(2023) 128 final, COM(2023) 185 final, COM(2023) 234 final, COM(2023) 242 final, COM(2023) 335 final, COM(2023) 411 final, COM(2023) 414 final, COM(2023) 415 final un COM(2023) 528 final.

iesniedza atbildes vairākās Komisijas sāktajās sabiedriskajās apspriešanās<sup>126</sup>. Viens reģionālais parlaments izmantoja citu kanālu, iesniedzot trīs atzinumus ar valsts parlamenta starpniecību<sup>127</sup>.

## 7. SECINĀJUMS

Salīdzinājumā ar iepriekšējiem šīs Komisijas pilnvaru termiņa gadiem 2023. gadā kopumā palielinājās valstu parlamentu aktivitāšu intensitāte rakstiskajā un mutiskajā dialogā un subsidiaritātes un proporcionalitātes principu ievērošanas uzraudzībā. Tas tika darīts ar mērķi nodrošināt, ka ES rīcība tiek īstenota tikai tad un tiklīdz, ciklīdz tas ir nepieciešams. Kopējais atzinumu skaits (ieskaitot pamatotos atzinumus) 2023. gadā palielinājās līdz 402 atzinumiem salīdzinājumā ar 355 atzinumiem 2022. gadā un 360 atzinumiem 2021. gadā.

2023. gads bija pirmais gads kopš 2008. gada, kad Komisija saņēma vairāk atzinumu tās pilnvaru termiņa pēdējā pilnajā gadā nekā iepriekšējā gadā. Tomēr salīdzinājumā ar diviem iepriekšējiem Komisijas pilnvaru termiņiem turpinājās tendence, kas jau bija uzsvērtā 2022. gada pārskatā, proti, valstu parlamentu atzinumu kopējā skaita samazināšanās.

Atzinumu skaits valstu parlamentu starpā ievērojami atšķīrās. Desmit aktīvāko palātu sniegto atzinumu skaits veidoja gandrīz tādu pašu atzinumu procentuālo daļu kā divos iepriekšējos gados (79 %), savukārt to palātu skaits, kas sniedza atzinumus, samazinājās par divām palātām. Raugoties vispārīgi, tie valstu parlamenti, kas parasti pievēršas priekšlikumu atbilstības subsidiaritātes un proporcionalitātes principiem pārbaudei, turpināja to darīt arī 2023. gadā.

Kopumā aptuveni 70 % valstu parlamentu atzinumu bija saistīti ar priekšlikumiem, uz kuriem attiecās subsidiaritātes kontrole. Atlikušie 30 % bija saistīti ar priekšlikumiem, uz kuriem šāda kontrole neattiecās (t. i., saistībā ar politikas jomām, kurās ES ir ekskluzīva kompetence), nelegislatīviem dokumentiem vai citiem tematiem (izmantojot pašiniciatīvas atzinumus). Šāds samērs bija tipisks gadam ar lielu tiesību aktu priekšlikumu skaitu.

Attiecībās starp Komisiju un reģionālajiem parlamenti 2023. gadā ievērojami samazinājās reģionālo parlamentu iesniegto dokumentu skaits (32) – tas atgriezās 2020. gada līmenī (33) (pēc maksimuma iepriekšējos divos gados, proti, 72 2022. gadā un 50 2021. gadā).

Tematiski valstu parlamenti joprojām koncentrējās uz galvenajām Komisijas prioritātēm, īpašu uzmanību pievēršot Eiropas zaļajam kursam, jaunam impulsam Eiropas demokrātijai un prioritātei “Mūsu eiropeiskā dzīvesziņa”. Ukrainā un Tuvajos Austrumos notiekošie kari noteica to, ka sarežģītais ģeopolitiskais konteksts ieņēma nozīmīgu vietu arī informācijas apmaiņā (tajā skaitā starpparlamentārās sanāksmēs un konferencēs, piemēram, *COSAC*). Tāpēc nozīmīgi jautājumi bija arī pārdomas par ES nākotni un paplašināšanos, migrācija un drošība, kā arī enerģijas piegāde un izmaksas, ES konkurētspēja, atvērta stratēģiskā autonomija un taisnīga pārkārtošanās.

Attiecībā uz 2023. gada galvenajām norisēm, kas saistītas ar subsidiaritātes ievērošanas kontroli, var izdarīt tālāk izklāstītos ievērošanas cienīgos secinājumus.

- Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (32) gandrīz par trešdaļu samazinājies to pamatoto atzinumu skaits (22), kuros apgalvots, ka nav ievērots subsidiaritātes princips.
- Gandrīz divas trešdaļas no šiem pamatotajiem atzinumiem sniedza divu valstu parlamenti: abas Itālijas palātas (deviņi) un Zviedrijas *Riksdag* (pieci).

<sup>126</sup> Bavārijas reģionālais parlaments iesniedza atsauksmes sešās sabiedriskajās apspriešanās par iniciatīvām dažādās politikas jomās; salīdzinājumam – iepriekšējā gadā tādu bija vairāk nekā 20.

<sup>127</sup> Flandrijas parlaments iesniedza atzinumus par Armēnijas un Azerbaidžānas konfliktu, Kalnu Karabahu un bruņoto konfliktu Tuvajos Austrumos. Saskaņā ar Līgumiem pievienoto 51. deklarāciju Flandrijas parlaments ir Beļģijas valsts parlamentārās sistēmas sastāvdaļa. Reģionālo parlamentu atzinumus nosūta ar Parlamentāro asambleju Priekšsēdētāju konferences sekretariāta starpniecību, adresējot tos Beļģijas *Sénat/Senaat*. Tāpēc Komisija tos tehniski reģistrēja kā Beļģijas *Sénat/Senaat* atzinumus un atbildēja gan ar Beļģijas *Sénat/Senaat* starpniecību, gan tieši reģionālajam parlamentam.



- Vairāki parlamenti ir ieviesuši iekšējas izmaiņas, lai tie varētu saņemt labāku un savlaicīgāku informāciju par politikas procesu ES līmenī un lietderīgāk paust savu viedokli<sup>128</sup>.
- Plašāk stratēģiskā veidā ir izmantots īpašais instruments atzinumiem par Komisijas darba programmu. To valstu parlamentu atzinumu skaits, kuri izmantoja šo iespēju, lai informētu ES iestādes par savām valsts prioritātēm starp galvenajām iniciatīvām ES līmenī un lai norādītu uz to specifiku, ievērojami palielinājās no sešiem atzinumiem 2022. gadā līdz 10 atzinumiem 2023. gadā.

Tāpat varēja novērot arī to, ka dažu valstu parlamenti ir sākuši izmantot politisko dialogu inovatīvos veidos, piemēram, lai ar atzinumiem reaģētu uz tiesību aktu priekšlikumu apspriešanas gaitu dialogos – vai nu ar vienas palātas atsevišķiem vai secīgiem atzinumiem, vai arī ar vairāku parlamentu kopīgu atzinumu, kas iesniegts likumdošanas procesa vēlākā posmā, – un lai izceltu vairāku deleģēto un īstenošanas aktu projektu aspektus, sniedzot īpašu pašiniciatīvas atzinumu. Tas parāda stratēģisko potenciālu un elastību, ko sniedz dialogs starp valstu parlamenti un Komisiju.

---

<sup>128</sup> Piemēram, Luksemburgas *Chambre des députés* 2023. gadā pirmo reizi izveidoja Eiropas lietu komiteju. Citi parlamenti 2023. gadā īstenoja iekšējās reformas, lai varētu rezultatīvāk rīkoties ES politikas procesā. Piemēram, Īrijas *Seanad Éireann* 2022. gada decembrī izveidoja komiteju ar ES saistītu tiesību aktu projektu pārbaudei.